

"ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΦΥΛΛΑ,"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΕΩΣ καὶ ΕΡΕΥΝΗΣ ΖΩΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΤΟΣ Γ' Φύλλον 12-13
Δραγατσανίου 4 ΠΑΝΑΓ. Ν. ΠΙΠΙΝΕΛΗ "Εκδόσις Δεκαπενθήμερος" (Σελ. 125-140)
ΑΘΗΝΑΙ 'Υπὸ ΠΑΝΟΥ Ε. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΥ 15 & 31 'Ιουλίου
Τηλ. 23.191 π. Βουλευτοῦ 1956

31 'Ιουλίου 1956

Μόνον ὅσοι δὲν θέλουν νὰ καταπονήσουν τὴν συνειδησὶν τῶν μὲ δυσάρεστα ἢ τὴν σκέψιν τῶν μὲ δύσκολα προβλήματα, εἶναι δυνατόν νὰ διαμφισβητήσουν σήμερον τὴν σημαντικὴν διολίσθησιν τῆς καταστάσεως πρὸς τὰ Ἀριστερά. Πολλοὺς φοβίζει τὸ θέμα. "Ἄλλους ἐνδομύχως χαροποιεῖ. Ἄλλους ἀφίνει ἀδιαφόρους, ἀφ' οὗ... «Κάτι εἰς τὸ τέλος ὅλων αὐτῶν θὰ γίνη ὥστε νὰ σταματήσῃ τὸ κακό...». Οὐδεὶς ὅμως ἔχων ὀφθαλμοὺς ἀνοικτοὺς διὰ νὰ βλέπῃ καὶ ὧτα διὰ νὰ ἀκούῃ, εἶναι δυνατόν περαιτέρω νὰ πλανηθῇ. "Ὅλα κινοῦνται μὲ ἓνα ἐπιταχυνόμενον ρυθμόν. Καὶ ἡ κατάστασις ραγδαίως κατέρχεται τὸν κατήφορον πρὸς ἓνα ἰδιότυπον καὶ ἀναρχικὸν ἀριστερισμόν, ἓνα ἀριστερισμόν χωρὶς πυξίδα, χωρὶς νόημα καὶ χωρὶς ἀρχηγὸν μὲ μόνον ἓν μακρυνόν ἀλλὰ σαφὲς τέρμα εἰς τὸν κατήφορον αὐτόν, τὴν οὐδετερότητα καὶ ἴσως ἔπειτα, τὸ Παραπέτασμα.

Τὸν κατήφορον αὐτόν ἐπῆρεν ἡ «κατάστασις»—ὅχι ὁ Λαός.

Εἶναι πλέον σοφαί, συνήθως, αἱ μᾶζαι ἀπὸ τοὺς περισσότερους ἐκ τῶν ἡγετῶν τῶν, διότι εἰς ἕκαστος ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι τὰς ἀποτελοῦν, δὲν καλύπτεται ἀπὸ τὸ οὐσιαστικῶς ἀνεύθυνον τῆς λεγομένης «πολιτικῆς εὐθύνης» τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν. Εἶναι σφικτὰ προσγειωμένος ἐπάνω εἰς τὴν σκληρὰν γῆν τῆς καθημερινῆς βιοπάλης, πληρῶνει ἀμέσως μὲ στερήσεις καὶ μὲ συμφορὰς τὰς εὐθύνας τῶν ἰδίων του πράξεων—ὅπως καὶ τῶν πράξεων τῶν ἡγετῶν του. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη ἔχει ἀπὸ πολλοῦ χαρακτηρίσῃ τὸ δημοψήφισμα—ὅταν εἶναι ἐλεύθερον καὶ εἰλικρινές—ὡς θεσμόν συντηρητικόν, δι' αὐτὸ καὶ ἐν Ἑλλάδι αἱ μᾶζαι κατὰ κανόνα ψηφίζουν πρὸς τὸ μέρος τῆς μεζονος ἀσφαλείας. Καὶ σήμερον ἀκόμη καθ' ὅλας τὰς ὑπαρχούσας ἐνδείξεις αἱ διαθέσεις τῶν κινοῦνται μεταξύ ὁργῆς διὰ τὴν προσγιγνομένην ἀδικίαν καὶ μιᾶς διαχύτου ἀνησυχίας μήπως τὰ πράγματα ἐξωθηθοῦν πολὺ μακράν. Χειροκροτοῦν ὅλας τὰς πατριωτικὰς ἐξάρσεις, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀποθησαυρισμένην πείραν τῶν πικρῶν ἀναμνήσεων, τὴν ὑποσυνείδητον συντηρητικότητά μιᾶς βασιλευσμένης γεννεᾶς εὐχονται συγχρόνως νὰ εὑρεθῇ κάποια ἔντιμος

διέξοδος εἰς τὴν σημερινὴν κρισιμότητα, ἀποτρέπουσα ἐπικινδύνους πειραματισμούς τοὺς ὁποίους θὰ ὑπηγόρευε κάποτε ἡ ἐθνικὴ ὑπερηφάνεια ἢ ἡ ἀπελπισία.

Ἄλλ' αἱ πραγματικαὶ διαθέσεις τοῦ λαοῦ θὰ ἐκδηλωθοῦν πολιτικῶς μόνον ὅταν θὰ ἔλθῃ κάποτε ἡ στιγμή τῆς ἐτυμηγορίας του, καὶ τότε εἰς μίαν μόνην ἡμέραν πραγματικῆς ἐλευθερίας, θὰ ἀποφασίσῃ ἐπὶ ὅλων αὐτῶν, ὅχι ἐπάνω εἰς σαφῆ καὶ κεχωρισμένα ἐρωτήματα, ἀλλὰ μέσα εἰς τὸν δαίδαλον τῶν κομματικῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα ἐμπλέκονται εἰς πᾶσαν πολιτικὴν ἐκλογὴν - καὶ ὅταν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ εἶναι πλέον πολὺ ἀργὰ διὰ νὰ προληφθοῦν ἢ νὰ θεραπευθοῦν τὰ γενόμενα. . . .

Δι' αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχει σήμερον πρὸ παντὸς σημασίαν, εἶναι ἡ κατὰ στασις: τὸ Ἐπίσημον Κράτος δηλαδή, μὲ τὰς ἐνεργείας καὶ τοὺς ὑπολογισμούς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὸ ἀποτελοῦν· ὁ τύπος ὁ ὁποῖος κατὰ συνθήκην ὁμιλεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ λαοῦ καὶ τὸν διαφωτίζει· ἡ πολιτικὴ ἡγεσία μὲ τὰς δηλώσεις καὶ τοὺς ἐλιγμούς της ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον τίθενται τὰ προβλήματα· τὰ τετελεσμένα γεγονότα τέλος τὰ ὁποῖα καθημερινῶς ἐκκολλάπτονται εἰς τὰ κυβερνητικὰ γραφεῖα.

Αὐτὰ ὅλα κινοῦνται ἀπὸ τινος ὡς ἂν μία σκοτεινὴ δύναμις - ἡ δύναμις ἐνὸς συναισθηματικοῦ αὐτοματισμοῦ συνδυασμένη πρὸς τὸν φόβον τοῦ πεζοδρομίου - νὰ τὰ ὠθῇ πρὸς τὴν κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος τῆς Ἀριστερᾶς.

Δὲν γίνεται φυσικὰ λόγος περὶ κομμουνισμοῦ εἰς ὅλην αὐτὴν τὴν διαδικασίαν. Τουναντίον μάλιστα, ὁ ἐμφανὴς καὶ ἐπίσημος κομμουνισμὸς διαρρηγνύει τὰ ἱμάτιά του, ὅτι δὲν τὸν ἐνδιαφέρει σήμερον παρὰ ἡ «εἰρηνικὴ συνύπαρξις» τοῦ κόσμου. Δι' αὐτὴν θὰ συνειργάζετο καὶ μὲ τὸν Καραμανλῆ»!! Ἡ ἐπίσημος Ρωσσία, πλέον ἔμπειρος καὶ πλέον προσεκτικὴ, σκορπίζει ἀπλῶς μειδιάματα καὶ ὑποσχέσεις, καὶ δὲν ἔχει νὰ κάμῃ παρὰ μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Κυβέρνησιν της οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι. Διότι σκοπὸς τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ Κρεμλίνου δὲν εἶναι αὐτὴν τὴν στιγμήν νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν κομμουνισμὸν ἐν Ἑλλάδι, εἶναι νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰς δυτικὰς συμμαχίας της. Πᾶν ἄλλο εἶναι ἐκτὸς θέματος καὶ ἀποτελεῖ δολιοφθοράν. Καὶ ἄλλοτε (1941) τὸ Κρεμλῖνον διεκήρυττε: «ὅποιος ὁμιλεῖ σήμερον περὶ σοσιαλισμοῦ, εἶναι πράκτωρ τοῦ ἐχθροῦ. . . .»

Τὸ ἔργον τοῦ σήμερον τὸ ἐκτελοῦν ἄλλοι. Οἱ σύμμαχοι μας, ἐν πρώτοις, μὲ τὸ στενόκαρδον τοῦ «ρεαλισμοῦ» τῶν, τὰς ἀπιστεύτους ψυχολογικὰς ἀπροσεξίας ἐναντι ἐνὸς εὐαισθήτου καὶ κατ' ἐξοχὴν ρωμαντικοῦ λαοῦ ὅπως ὁ ἰδικός μας, τὴν ἐυκολίαν μὲ τὴν ὁποῖαν ἀρνοῦνται σήμερον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μοιραίως θὰ δεχθοῦν αὐριο.

Ἡ «κατάστασις» ἔπειτα. Ὁλος ἐκεῖνος δηλαδὴ ὁ μηχανισμὸς τοῦ Ἐπισήμου Κράτους—Κυβέρνησις, Βουλὴ, τύπος, κομματικὴ ἡγεσία πνευματικαὶ κορυφαί, κρατικαὶ ὑπηρεσίαι—οἱ ὁποῖοι ἀφῆκαν ἐν μέγα καὶ Ἁγίον Ἐθνικὸν Ζήτημα νὰ φθάσῃ εἰς τὸ σημερινόν του σημεῖον ὅπου, ἀφοῦ ἐφυλλορόησαν ὅλοι αἱ ἐλπίδες διπλωματικῆς ὑποστηρίξεως, ἀφ' οὗ μὲς

ἐπρόδωσαν ὅλοι οἱ φίλοι, δὲν διαγράφεται πλέον εἰς τὴν σκέψιν πολλῶν ἄλλῃ διέξοδος ἀπὸ τὸ νὰ δοκιμάσωμεν τὰς νέας φιλίας τῆς Ἀνατολῆς. Ἀφ' οὗ ἐπὶ δύο καὶ ἥμισυ ἔτη ἀφῆκαν ἀσυγκράτητον τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν νὰ λικνίζεται εἰς τὴν βεβαιότητα μιᾶς ταχείας, καὶ πλήρους δικαιώσεως, ἀφ' οὗ ἠγνόησαν ὅλα τὰ σκληρὰ μηνύματα τῆς διεθνούς πραγματικότητος, ἔθεσαν τὴν Ἑλλάδα πρὸ τοῦ ἀμειλίκτου διλήματος ἢ νὰ δεχθῇ τὴν καταθλιπτικὴν ἀδικίαν, ἢ νὰ προσφύγῃ πρὸς νέους διπλωματικούς προσανατολισμούς. Ἦδη ἤρκεσαν ὠρισμένοι δημοσιογραφικαὶ πληροφορίες περὶ τῶν διαθέσεων τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως διὰ νὰ τεθῇ ὡμὸν πρὸ ἡμῶν τὸ ἐρώτημα: *Τὶ θὰ πράξωμεν ἐὰν καὶ διὰ τρίτην φορὰν ὁ Ο. Η. Ε. παραμείνῃ κλειστὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα*: Εἰς τὸ σκοτεινὸν ψυχικὸν κενὸν τὸ ὁποῖον ἀφίνουν αἱ διαφευδόμεναι ἐλπίδες, ἐμφυλλοχωροῦν ἤδη ὅλοι οἱ ὄφεις τοῦ κακοῦ. Ἐν εἶδος Ἡροστρατείου πλέγματος παρασύρει τὴν κατάστασιν, μία διάθεσις ἐκδικήσεως τῶν φίλων διὰ τῆς κοινῆς ὅλων καταστροφῆς. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ποῦ θὰ ἦγεν ἡ οὐσιαστικὴ ἐγκατάλειψις τῶν συμμαχικῶν μας δεσμῶν. Μᾶς τὸ λέγουν ἄλλως τε ὡμὰ καὶ ἀπεριφράστως τώρα, οἱ TIMES τῆς Ν. Ὑόρκης (21η Ἰουλίου). Δι' αὐτὸ καὶ σεμνοτύπως ἡ πολιτικὴ αὕτη ἀποκαλεῖται παρ' ἡμῖν ἄλλοτε «πολιτικὴ ἴσης φιλίας» ἄλλοτε «πολιτικὴ ἰσοτιμίας» ἄλλοτε «ἐλληνικὴ πολιτικὴ». Ἀλλ' εἴτε τὸ θέλομεν εἴτε ὅχι, εἴτε τὸ συναισθανόμεθα ἀπὸ τοῦ δεεῖτε ὅχι, ἡ ψυχικὴ καὶ πολιτικὴ χαλάρωσις τῶν ὑφισταμένων συμμαχικῶν δεσμῶν μας, ὅπως καὶ ἀνόνομασθῇ, ἄγει ἀναποτρέπτως εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Σοβιετικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ἀντιπολίτευσις ὠμίλησε περὶ «ἀναπροσαρμογῆς» τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς. Ὅταν ἡ Κυβέρνησις ἐπέδωκε τὴν αὐτοδιάθεσιν τῆς Κύπρου, ἡ ἀντιπολίτευσις ἐξήτει τὴν «αὐτοδιάθεσιν ἐντὸς εὐλόγου προθεσμίας». Ὅταν ἡ κυβέρνησις ὑπέσχετο τὴν αὐτοδιάθεσιν ἐντὸς εὐλόγου προθεσμίας, ἡ ἀντιπολίτευσις ἐξήτει «τὴν αὐτοδιάθεσιν ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας». Ὅταν ἡ κυβέρνησις ἐπέδωκε τὴν αὐτοδιάθεσιν ἐντὸς τακτῆς προθεσμίας ἡ ἀντιπολίτευσις ἐξήτει τὴν «ἄμεσον αὐτοδιάθεσιν». Καὶ τώρα ὅπου ὅλα αὐτὰ δὲν φαίνονται προσεχῶς πραγματοποιούμενα, πανταχοῦ προβάλλει τὸ ἀνεύθυνον σύνθημα «ἀποφασιστικῆς» καὶ «ρωμαλέας» πολιτικῆς ὑπὸ τὴν ὁποῖαν ἀφ' οὗ ἐξητάσθησαν ὅλα τὰ ἄλλα μέσα τίποτε ἄλλο δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ παρὰ ἡ ὑπὸ οἰονδήποτε σχῆμα ἐγκατάλειψις τῶν συμμαχιῶν μας. Ἡ κοινὴ γνώμη διαισθάνεται πρώτη τὴν ἀληθινὴν τῶν πραγμάτων ἀληλουσίαν, καὶ τὴν ἐκφράζει κατὰ τὸν ἰδικόν της τρόπον. Εἰς τὰ θεάτρα τῶν Ἀθηνῶν γίνεται καθημερινῶς συναγωνισμὸς εἰς τὴν προβολὴν τῶν νέων μας φίλων καὶ τὸν διασυρμὸν ἢ τὴν γελοιοποίησιν τῶν παλαιῶν, οἱ ραδιοσταθμοὶ μας ζημιώνουν καθημερινῶς τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν ἐκπομπὴν ἐνὸς ὕλικοῦ ἀφαντάστως κακοτέχνου, ἀνάλογον τοῦ ὁποῖου δὲν εἴχομεν γνωρίσῃ ἔως τώρα.

Ἡ Κυβέρνησις ἐνήμερος τῆς ζημίας αὐτῆς καὶ πεπεισμένη περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ τερματισθῇ τὸ ταχύτερον, δὲν κινεῖ ἐν τοσοῦτῃ τὴν πυγμὴν

της. Ὁ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῆς Μόσχας ἤρχισεν ἤδη νὰ δίδῃ ἀπαντή-
σεις εἰς ἐρωτήματα καὶ ἐπιστολάς τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἐκ μέρους Ἑλλήνων
ἀκροατῶν του (Ἐλευθερία 22 τρεχ.) Ὁ Κορ Σεπίλωφ μεταβαίνει εἰς τὸ δη-
μαρχεῖον παρὰ τὰ ἀρχικῶς συμφωνηθέντα διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ διὰ
νὰ ἀκούσῃ τὴν πολιτικολογίαν τοῦ Κορ Δημάρχου, ἡ Κυβέρνησις ἀπειλεῖ
ὅτι θὰ κινήσῃ ἐναντίον του τοὺς κεραυνοὺς τοῦ νόμου, χωρὶς ὅμως τίποτε
νὰ ἴδῃ τὸ φῶς. Ἀρχηγὸς ὑπερσυντηρητικοῦ κόμματος μὲ ἐνδοξον ἱστορίαν
καὶ κύριον πολιτικὸν κεφάλαιον τὴν συνέπειαν τῶν ἀρχῶν του ἐν ὀνόματι
τῆς ὁποίας οἱ παλαιοὶ του ἀρχηγοὶ ἀνῆλθον τὸν Γολγοθᾶν, δὲν διστάζει
τώρα νὰ ἀνακαλύπτει εἰς ἑαυτὸν λαοκρατικὴν συνείδησιν καὶ νὰ ὁμιλῇ ὡς
ν' ἀνῆκεν εἰς κανὲν κλῶμπ Ἰακωβίνων νεοελληνικοῦ τύπου. Ἡ Κοινοβουλευ-
τικὴ ἀντιπροσωπεία ἡ μέλλουσα νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Μόσχαν τίθεται ὑπὸ τὴν
ἡγεσίαν τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς ὡς εἰ διὰ νὰ τῆς προσδοθῇ ἡθελημένως
ἡ μεγαλυτέρα δυνατὴ σημασία. Ἄλλη «ἀνεπίσημος» κοινοβουλευτικὴ ἀντι-
προσωπεία στέλλεται εἰς τὴν κομμουνιστικὴν Κίναν καὶ ἐπισημότατα πρό-
σωπα δίδουν εἰς τὰ μέλη τῆς τὴν ἐξουσιοδότησιν ὅπως ἀνακοινώσουν ἐκεῖ
ὅτι ταχέως θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἀναγνώρισις τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Πεκίνου
παρ' ἡμῶν. Ἡ διπλωματία μας μὲ σειρὰν ἀπροσεξιδῶν καὶ ἀδεξιότητων, θὰ
ἔλεγέ τις ὅτι ἐπιδίδεται ἀπὸ τινος ἀπὸ σκοποῦ εἰς τὴν δημιουργίαν ἐπικιν-
δύνων παρεξηγήσεων.

Εἰς αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν ἔρχονται νὰ προσθέσουν τὴν διαβρω-
τικὴν τῶν μανιάν, τὰ ρεύματα τῆς λαϊκῆς δυσφορίας τὰ ὁποῖα δημιουργεῖ
ἡ στενοχωρία τῶν μικροαστῶν, ἡ συνεχὴς ὕψωσις τοῦ τιμαριθμοῦ, ἡ στε-
νότης τῆς ἀγορᾶς τοῦ χρήματος, τὰ διαρκῶς περισεϊόμενα σκάνδαλα καὶ ἡ
ἀθλία νεοπλουτικὴ προβολὴ μὲ τὰς ἀραβικὰς νύκτας, τὰς θαλαμηγοὺς καὶ
τὰς κρουαζιέρας.

Δὲν εἶναι ἐπομένως ἄξιον ἀπορίας ὅτι εἰς τὸ τελευταῖον Συνέδριον
τῶν δικηγόρων τῆς Ἑλλάδος, τοῦ νομιμοφρονεστέρου ἐπιστημονικοῦ κό-
σμου, ἐνεφανίσθησαν 18 ὅλοι σύλλογοι ψηφίσαντες ὑπὲρ τῆς μὴ ἰσχύος, ὡς
ἀντισυνταγματικῶν, τῶν ἐφαρμοζομένων πρὸς προστασίαν τῆς Κοινωνίας
ἀπὸ τὴν κομμουνιστικὴν δρᾶσιν (ὅχι προπαγάνδαν) νόμων, παρ' ὅλον ὅτι ὁ
Ἄρειος Πάγος καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τοὺς ἔχει κρίνει ὡς
συνταγματικούς. Ὅτι ἡ πρότασις αὕτη ἀπερρίφθη διὰ 21 ψήφων ἐναντι 18
καὶ 1 ἀποχής, εἰς τὸ πνευματικῶς καὶ πολιτικῶς καίριον αὐτὸ σῶμα, δίδει
ὅλον τὸ μέτρον τῆς συντελεσθείσης διαβρώσεως.

Εἰς τὰς διοικήσεις τῶν ἐπαγγελματικῶν σωματοίων, τοὺς συνεται-
ρισμοὺς, τὰς ἐνώσεις, τὰ πάσης φύσεως ἀθλητικά, μορφωτικά, ψυχαγωγι-
κὰ σωματοεῖα, ἡ διάβρωσις προωθεῖται συστηματικῶς εἰς σημεῖον ἐπικίν-
δυνον. Ἐκμεταλλευόμενοι οἱ πράκτορες τοῦ Κ. Κ. τὰς ἐρίδας μεταξὺ ἐθνι-
κοφρόνων φατριῶν καὶ τὴν ἐλαστικότητα πεποιθήσεων διαφόρων φιλοδό-
ξων μὲ ἐθνικόφρονα δρᾶσιν, πλαισιώνουν τοὺς μετὰ συνοδοιπόρους ἐκ
τῶν προτέρων κατηχηθέντας καὶ διεκδικοῦν δι' αὐτῶν τὰς διοικήσεις τῶν
σωματοίων. Οὕτω ὑπὸ μίαν ἐπιφάνειαν ἐθνικῶς ἄσφον, ἀλλάσσει τὸ ὑπό-
βαθρον τῆς κοινωνικῆς διαθρώσεως. Ἡ κοινωνικὴ ἐπανάστασις καταλαμ-

βάνει στρατηγικῶς τὰς θέσεις τῆς ἐξορμήσεως τῆς, κερδίζει τὴν προκριμά-
τικὴν μάχην ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ κανονισθῇ ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῶν ἐ-
πιχειρήσεων. Εἰς τὰ στόματα ὄλων ὑποτονθιζονται ἐπαναστατικὰ συν-
θήματα καὶ μία ἀπέραντος «ἐκστρατεία ψιθύρων»
δὲν ἀφῆκε πλέον τίποτε ἀπρόσβλητον.

«Εἶναι πλέον ἐπικίνδυνον—ἔγραψεν ὁ Guizot εἰς τὸ κλασσικόν του
σύγγραμμα ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐπαναστάσεως—νὰ συζητῇ κανεὶς τὴν ἐπα-
νάστασιν, παρὰ νὰ τὴν ἀποτολμᾷ, καὶ τὸ Κράτος ὑπονομεύεται πολὺ βα-
θύτερον ὅταν συζητοῦνται βασικά του συστατικά, παρὰ ὅταν ταῦτα πα-
αβιάζονται ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀνάγκης».

Ὅσοι δὲν ἔχουν χάσῃ πᾶσαν ἐπαφὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἔχουν
ὀχρῶσιν νὰ τὸ σκεφθοῦν, καὶ νὰ ἀνοίξουν τοὺς ὀφθαλμοὺς των.

Μία ἀπαραίτητος ἀναπροσαρμογὴ τῆς πολιτικῆς μας—διεθνοῦς καὶ
ἐσωτερικῆς—ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ χωρὶς τὴν παραμικρὰν πλέον ἀναβολήν.
Ἀσχέτως τοῦ πόθεν ἐξεκινήσαμεν ἕκαστος τί ἡθελήσαμε καὶ τί ἐπεδιώξα-
μεν, ἐπιβάλλεται τώρα νὰ ἴδωμεν μὲ ἀπόλυτον ἀντικειμενικότητα τί εἶναι
δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν συμμαχιῶν ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἡ
Ἑλλὰς δὲν ἔμπορεῖ νὰ φύγῃ χωρὶς νὰ ἐκτεθῇ εἰς θανάσιμους κινδύνους.
Νὰ δεσμευθοῦν ὅλα τὰ κόμματα ἐπάνω εἰς ἓν κοινὸν πρόγραμμα ἐνεργείας
—ἀδιαφόρως τοῦ ποῖον θὰ εἶναι τὸ πολιτικὸν σχῆμα ὑπὸ τὸ ὁποῖον ἡ προ-
σαρμογὴ αὕτη θὰ δεῖσῃ νὰ συντελεσθῇ, οὕτως ὥστε νὰ παύσῃ ἡ πλειοδο-
σία τῶν ἐπιδιώξεων καὶ ὁ ἀλληλοσπαραγμὸς ἐν τῇ ἐπιρρίψει εὐθύνων.

Ἡ πολιτικὴ μας ζωὴ δύναται διὰ λόγους ἰδιάζοντας νὰ παραμένῃ
σήμερον ἐν ἀκινήσει. Ἡ Διεθνὴς καὶ ἡ Ἐθνικὴ ζωὴ ὅμως δὲν δύναται νὰ
σταματήσῃ. Καὶ ἀκάθεκτα ἐπέρχονται τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα θὰ μᾶς ἐπι-
βάλουν τάχιστα τίς οἶδε ὑπὸ ποίας δυσμενεστέρας συνθήκας τὴν ἀναπρο-
σαρμογὴν αὐτήν, ἐάν δὲν τὴν ἐπιδιώξωμεν ἐν ψυχρῷ ἀπὸ τοῦδε.

Π. ΠΙΠΙΝΕΛΗΣ

Η ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ ΤΙΤΟ

Εἶχεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς γίνῃ γνω-
στὸν ἅψ' ἥς δηλαδὴ εἶχεν ἐκδηλωθῇ ἡ ἐπι-
θυμία διὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Στρατάρχου

Τίτου εἰς Κέρκυραν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις αὕτη
εἶχε τελείως προσωπικὸν χαρακτῆρα καὶ ὅτι
δὲν θὰ εἶδε λαβὴν εἰς εὐρύτερας πολιτικὰς
συζητήσεις. Δὲν ἀποτελεῖ τίποτε ἄλλο ἀπὸ
ἐκδήλωσιν τῶν φιλικῶν πρὸς τὴν χώ-
ραν μας διαθέσεων τοῦ Στρατάρχου καὶ τῆς
συγγενείας του, ὡς καὶ τῶν ἀληθῶς θερμῶν
σχέσεων αἰτίνας εὐτυχῶς ἐδημιουργήθησαν
μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Βασιλικοῦ ζεύγους τῆς
Ἑλλάδος. Καὶ εἰς αὐτὸ καὶ μόνον τὸ πλαι-
σιον περιορισμένη ἡ ἐπίσκεψις δὲν εἶναι βε-
βαίως ἄμοιρος σημασίας, διότι ὅλα τὰ διεθνή
προβλήματα ὅσον συχνὰ καὶ ἄψυχα ἐάν

φαίνονται, ἔχουν πάντοτε ἐν ἀνθρώπινον ὑ-
πόβαθρον καὶ διευκολύνονται πολλαπλῶς ὅ-
ταν στηρίζονται εἰς φιλικὰ αἰσθήματα τῶν
χειριζομένων αὐτὰ καὶ εἰς πλήρη μετὰ τῶν
κατανόησιν.

Ὁ Στρατάρχης Τίτο γνωρίζει βεβαίως τὰ
προβλήματα τὰ ὁποῖα κρατοῦν ἐν διεγέρσει
ἐθνικῇ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν σήμερον ὅπως
καὶ ἡμεῖς γνωρίζομεν τὰ ἰδικά του. Ἀναπό-
τρεπτον εἶναι ὅτι θὰ γίνῃ λόγος περὶ αὐτῶν
κατὰ τὴν ἐπαφὴν τῶν Ὑψηλῶν ἑξῶν μας
μετὰ τοῦ Βασιλικοῦ ζεύγους καὶ ὅσον συμ-
βούλων τοῦ Στέμματος καὶ τῇ ἀπαραίτητος ἡ
παρουσία. Ὅσον ὅμως ὀλιγώτερος λόγος γί-
νεται περὶ τούτων δημοσίᾳ τόσον τὸ καλύπτει
ἡ ἀπό τοῦ βήματος καὶ τοῦ ραδιοφῶ-
νου διπλωματία καλὸν εἶναι νὰ περιορίζη-
ται εἰς τὰς περιπτώσεις ὅπου εἶναι πραγμα-

ΜΥΘΟΣ και ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Η "ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ" τοῦ ΛΑΟΥ διὰ τοῦ ΛΑΟΥ καὶ ὑπὲρ τοῦ ΛΑΟΥ,

1.—Ἐξυπνότητες τῶν ἀληθῶν συμφερόντων τοῦ Λαοῦ. Ἐκπρόσωποι του.

Ἐχει ἀπανταχοῦ γίνῃ κοινὴ συνείδησις ὅτι μόνον ὅταν οἱ λαοὶ ἀναλάβωσιν εἰς χεῖρας τῶν τὴν διαχείρισιν τῶν ὑποθέσεων τῶν, εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματικὴ αὐτῶν ἐξυπνότητες. Τὴν ἀρχὴν αὐτὴν εἰς τὴν ὁποίαν συνοψίζεται ὁλόκληρον τὸ δημοκρατικὸν δόγμα καὶ τὴν ὁποίαν μακροὶ καὶ σκληροὶ ἀγῶνες καθιέρωσαν ὡς μίαν ἀκαταμάχητον πραγματικότητα, ἔχουν ἀναγνωρίσῃ ὅλα τὰ φιλελεύθερα πολιτεύματα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὴν στηρίζεται ὁλόκληρος ἡ δημοσία ζωὴ τοῦ ἐλευθέρου κόσμου. Οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ γνωρίζῃ καλύτερον ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν Λαὸν ποῖα εἶναι τὰ ἀληθινὰ του συμφέροντα καὶ οὐδεὶς ἐπομένως ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παρεμβληθῇ ὡς ἐπόπτης ἢ αὐτόκλητος σωτὴρ τῶν

τικῶς ἀπαραίτητοι. Διότι ἄλλως δυσκολεύει ἀντὶ νὰ διευκολύνῃ τὰ πράγματα. Καὶ συγκεκριμένως ἡ διόγκωσις τῆς σημασίας τῆς ἐπισκέψεως ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς, δηλαδὴ κυρίως διὰ τῆς ἀρθρογραφίας τοῦ τύπου ἐκινδύνευσε πρὸς στιγμὴν νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ἓνα χαρακτηριστικὸν ἀναπροσαρμογῆς τῆς διπλωματικῆς μας τοποθετήσεως εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ γενικώτερον, ἀναπροσαρμογῆς ἡ ὁποία οὕτε ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ πράγματα, οὕτε, ἀφινόμενῃ νὰ ὑποτεθῇ, δύναται νὰ προκαλέσῃ ἄλλο τι παρὰ ζημίαν.

Η ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΑ

Ἐλπίζομεν νὰ μὴ ἔχηται ἴχνους ἀληθείας ἢ φήμῃ ὅτι ἡ Κυβέρνησις μελετᾷ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς κομμουνιστικῆς Κίνας. Ἐὰν ἡ φήμη αὕτῃ ἐτέθη σκοπίμως εἰς κυκλοφορίαν πρὸς ἄσκησιν πίεσεως ἐπὶ τῆς Ἀμερικανικῆς Κυβερνήσεως, πρέπει νὰ λεχθῇ ὅτι ἀπορρέει ἀπὸ πλήρη παραγνώρισιν τοῦ μηχανισμοῦ καὶ τῶν διεπόντων τὴν Ἀμερικανικὴν πολιτικὴν δεδομένων. Τὸ ζήτημα τῆς Κίνας ἔχει τόσην σημασίαν διὰ τὰς Ἡ. Πολιτείας, ὥστε οἰαδήποτε πίεσις ἰδίᾳ μετὰ τὰ τελευταίως σχετικῶς λεχθέντα εἰς τὴν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων Ἐπιτροπὴν τῆς Γερουσίας - παρ' ἡμῶν ἢ ἄλλου τινος, μόνον εἰς ψυχρότητα δύναται νὰ ὀδηγήσῃ καὶ εἰς τίποτε ἄλλο. Εἶναι δὲ ἐξόχως ἐπικίνδυνος ὅσον καὶ βασικὴ πλάνη, τὸ νὰ πιστευθῇ ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ ἐν Εὐρώπῃ παρουσία εἶναι τόσον ἀμετατρέπτως θεμελιωμένη ὥστε νὰ ἀναγκάζωνται αἱ Ἡνωμ. Πολιτεῖαι νὰ προέλθωσιν ἐνδεχομένως, εἰς θεμελιώδεις διὰ τὴν ἐν Ἀσίᾳ πολιτικὴν τῶν ὑποχωρήσεις, ἔναντι οἷουδήποτε Εὐρωπαϊκοῦ κράτους. Εἶναι τουλάχιστον

χιστον ἀφελὲς διὰ πάντα Εὐρωπαίον τὸ νὰ ἐπιδίδηται εἰς τοιοῦτο παιχνίδι μὲ τὴν φωτιά. . .

Ἄλλ' ἀσχέτως τούτου, ἡ μὴ ἀναγνώρισις τῆς κομμουνιστικῆς Κίνας θέτει βασικὰ προβλήματα ἠθικῆς τάξεως, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὁμόθυμος ὑπῆρξεν ἡ στάσις τῶν ἐν Ἑλλάδι κυβερνήσεων, δι' ἃ καὶ τόσον ἐνταῖα ἡσκήθη μέχρι τοῦδε ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου Ἑθνικὴ πολιτικὴ. Ἡ Κομμουνιστικὴ Κίνα, δὲν εἶδε τὸ φῶς δι' αὐθορμήτου ἐκδηλώσεως τῆς θελήσεως τοῦ κινεζικοῦ λαοῦ. Ὑπῆρξεν ὁ καρπὸς ἐνὸς διεθνοῦς ἐγκλήματος: τῆς διὰ τῆς βίας κατακτήσεως, ἐξακολουθεῖ τὴν διάπραξιν ἀμυθῶν ἐγκλημάτων πρὸς ἐπιβολὴν τῆς κυριαρχίας της. Ἐκκατομμύρια ἀνθρώπων ὑπῆρξαν τὰ θύματα της. Ἡ Ἑλλάς ἔθεσεν ἀπὸ τοῦ 1949 ἐξ ἀφορμῆς τῆς κομμουνιστικῆς κατακτήσεως τῆς Κίνας τὴν ἀρχὴν - διὰ τῶν τῶν ἐν τῷ Ο.Η.Ε. ἀντιπροσώπων της - ὅτι ἡ διάπραξις ἐνὸς διεθνοῦς ἐγκλήματος δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ δίκαιον. Εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτὴν παραμένει μέχρι τοῦδε ἀδιάλλακτος, διότι ἴδιον τῶν μικρῶν κρατῶν εἶναι νὰ κρατοῦν ἀδιαλλάκτως τὰς σημαίας τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν ὅσονδήποτε καὶ ἂν ἀδικοῦνται κάποτε τὰ ἴδια. Διότι καθεὶς φαντάζεται τί θὰ συμβῇ ἐὰν εἰς ὅλον τὸν ἐπικρατοῦντα σήμερον διεθνῶς κυνισμόν ἐν τῇ παραγνώρισιν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων, προστεθῇ καὶ ἡ ἔργω συγκατάθεσις τῶν μικρῶν εἰς τοιαύτας «ἀρχάς». Ἡ Ἑθνικὴ Κίνα ἄλλως τε ὑπῆρξε σταθερὸς καὶ πολῦτιμος φίλος ὅποτεδήποτε ἐθνικὰς ζητήματα προεβλήθησαν. Καὶ ἡ Ἑλλάς «εἶναι πολὺ μικρὸν Κράτος διὰ νὰ διαπράξῃ μίαν τόσον μεγάλην ἀτιμίαν».....

πρεπωμένων του. Καὶ ἂν εἶχε, ἄλλως τε, τὸ πρὸς τοῦτο δικαίωμα δὲν θὰ εἶχε τελικῶς τὴν δύναμιν νὰ τὸ ἐπιβάλλῃ.

Δὲν εἶναι βεβαίως δυνατόν αὐτοῦσις ὁ Λαὸς νὰ παρίσταται κατὰ τὴν λήψιν τῶν περὶ αὐτὸν ἀποφάσεων καὶ δι' αὐτὸ εἰς τὴν λειτουργίαν ταύτην μετέχουν μόνον οἱ πρὸς τοῦτο ἐντεταλμένοι ἐκπρόσωποι του, ὡς βουλευταί. Ἀλλὰ τούτων ἡ ἐξουσία δὲν εἶναι αὐτοδύνομος, ἀλλ' ἀποτελεῖ τὴν προβολὴν τῆς ἐξουσίας τοῦ Λαοῦ, τὴν ὁποίαν καὶ ἐνσαρκώνει. Ἡ περὶ τούτου συνείδησις ἔχει μάλιστα γίνῃ τόσον ἐντονὸς ὥστε εἰς πολλὰ κοινοβουλευτικὰ πολιτεύματα ὅπου ἡ ἐξουσία τῶν ἄλλων ἀμέσων ὀργάνων τῆς πολιτείας (τοῦ Βασιλέως π. χ. ἢ τῆς ἄνω Βουλῆς κλπ.) ἔχει ἐν τῇ πράξει ἀτονίση ἢ καὶ τελείως ἐκλίπη, νὰ ἔχῃ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὡς καθιερωμένη ἔκφρασις, ἂν μὴ ὡς πραγματικὸν γεγονὸς, οἶονεὶ ἐκφράζουσα νεωτέρας συνταγματικὰς ἐξελίξεις, τὸ ὅτι ἡ Βουλὴ ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ πηγὴν τῶν ἐξουσιῶν, τὸ «κυρίαρχον» ὄργανον τῆς πολιτείας.

Ἡ συνταγματικὴ θεωρία παρ' ἡμῖν ὅπως καὶ ἀπανταχοῦ ὅπου ἰσχύει τὸ κοινοβουλευτικὸν καθεστὼς, εἶναι βεβαίως τελείως διάφορος. Ἡ Βουλὴ εἶναι ἄμεσον ὄργανον τῆς Πολιτείας. Καὶ αὐτὸς ὁ Λαὸς εἶναι ἄμεσον ὄργανον τῆς πολιτείας. Καὶ τὰ δύο ἀντλοῦσι τὰς ἀρμοδιότητάς των ἐκ τοῦ Συντάγματος καὶ ἀσκοῦσι τὰς ὑπ' αὐτοῦ καθωριζόμενας λειτουργίας. Φορεὺς τῆς ἐξουσίας δὲν εἶναι οὕτε ὁ Λαὸς οὔτε ἡ Βουλὴ οὔτε ἄλλος τις, ἀλλὰ τὸ Κράτος ὡς νομίμως ἔχει συνταχθῇ. «Ἡ Βουλὴ δὲν ἔλκει τὰ δικαιώματα αὐτῆς, δηλαδὴ τὴν ἀρμοδιότητα αὐτῆς, ἐκ τοῦ ἐκλέξαντος αὐτὴν Λαοῦ ἀλλ' ἀμέσως ἐκ τοῦ Συντάγματος καθόσον ὁ Λαὸς δὲν ἔχει νομοθετικὰ δικαιώματα, ἀλλ' ἀπλῶς ἐκλογικὴν λειτουργίαν, δὲν εἶναι «φορεὺς τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας» ἀλλ' ἀνώτατον ὄργανον ἔχον ὁρισμένας λειτουργίας» (Σαράπλος I. 199).

2.—Θεωρία καὶ πραγματικότης. Μετουσίωσις συνταγματικῶν θεσμῶν. Παντοδυναμία Βουλῆς καὶ Κυβερνήσεως. Δεδηλωμένη. Προνομίαι καὶ λειτουργίαι τῆς Βασιλικῆς ἐξουσίας.

Ἄλλ' ἂν αὐτὰ ἔχει παραδεχθῇ ἡ θεωρία καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἡ πράξις ἔχει τόσον πολὺ συγκεντρώσῃ ἐν τῇ Βουλῇ ἀποφασιστικὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν λαμβανόντων χωρῶν, ἔχει τόσον βαθέως ἐξασθενίση ὅλας τὰς λοιπὰς ἐξουσίας ἐν τῷ Κράτει ὥστε καὶ ἂν δὲν δύναται ἡ ἔκφρασις περὶ Βουλῆς ὡς «κυρίαρχου ὁργάνου», νὰ διεκδικήσῃ οὐδὲ πόρρωθεν συνταγματικὴν νομιμοφάνειαν, νὰ πλησιάζῃ ἐν τούτοις τόσον πολὺ τὴν πραγματικότητα ὥστε τὰ υἱοθετῆται εὐρύτατα. Εἴτε συνταγματικῶς παραδεκτὴ εἴτε ὄχι, ἡ ἔκφρασις αὕτῃ προδίδει ἀναμφισβητήτως μίαν ὀργανικὴν μετουσίωσιν τῶν συνταγματικῶν μας πραγμάτων. Καὶ ὅλων τῶν ζώντων ὄντων, τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν φυτῶν, ὅπως καὶ τῶν κοινωνιῶν καὶ τῶν πολιτευμάτων, ἡ φύσις συνεχῶς ἀλλοιοῦται ὑπὸ τὴν ἀμείλικτον τοῦ χρόνου καὶ τῶν γεγονότων ἐπενέργειαν ὥστε συχνὰ νὰ ἀλλάσσουν οὐσίαν πολὺ πρὶν ἢ ἀλλάξουν μορφήν καὶ ὄνομα.

Ἡ μετουσίωσις αὕτῃ ἔχει τῷ ὄντι λάβῃ χώραν. Ἀφ' ἧς ἡ Βουλὴ ἐπεξέτεινε τὰς καθαρῶς νομοθετικὰς ἐπὶ τοῦ προορισμοῦ κυρίως, ἀρμοδιότητάς της, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξεκίνησεν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ νὰ συγκροτῇ τὰς κυβερνήσεις καὶ νὰ τὰς διατηρῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἤτο προφανὲς ὅτι θάπτον ἡ βράδιον θὰ ἐδέσποζεν καθ' ὁλοκληρίαν τῶν λειτουργιῶν τῆς Πολιτείας. «Toutes les places tout de suite» ὑπῆρξε τὸ «προοδευτικόν» κήρυγμα τὸ ὁποῖον οἱ Γάλλοι ριζοσπατικοὶ — τὸ κατ' ἐξοχὴν κόμμα τῆς 3ης γαλλικῆς δημοκρατίας — ἐνεκολλώθησαν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ ὀλίγον βραδύτερον ἕτερος ρέκτης κοινοβουλευτικῆς ἡγέτης ὁ Combes ὡς Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν ἀνήγαγεν εἰς θεσμὸν τὴν προοδευτικὴν αὐτὴν θεωρίαν διὰ τῆς περιφήμου ἐγκυκλίου τοῦ 20ης Ἰουνίου 1907 πρὸς τοὺς νομάρχας. «Ἐάν, ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς ἐξουσίας σας, ὀφείλετε τὴν δικαιοσύνην εἰς ὅλους, τὸ καθήκον σας ἐπιτάσσει νὰ ἐπιφυλάσσητε δι' ἡμᾶς τὰς εὐνοίας ὧν ἔχετε τὴν διάθεσιν...».

Ὁ Βουλευτὴς παρ' ἡμῖν χωρὶς νὰ δογματίξῃ πολὺ ἐπὶ τῆς θεωρίας αὐτῆς τῆς προεκτάσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς διοικήσεως, ἠσθάνθη ἐξ ἀρχῆς ὡς εἰκὸς τὰ θέλητρά της καὶ τὴν ἐνεκολλώθη ἐνθουσιωδῶς ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς. «Ὅταν εἶναι ἰσχυροὶ — ἔλεγεν ἀναφερόμενος εἰς τοὺς βουλευτάς ὁ Ὄθων πρὸς τὸν Πήλικαν — μετα-

χειρίζονται τὴν ἐξουσίαν ὡς ὄργανόν των... ἀχόρταγοι εἰς τὰς δημοσίας προσόδους, θέλουν καὶ τοὺς εἰρηνοδίκας καὶ τοὺς εἰσαγγελεῖς καὶ τὸν δήμαρχον, τὸν ἐπαρχον, τὸν νομάρχην, ὅλους ἰδικούς των... Ὁ Α. Μελάς μετὰ τὴν 3ην Σεπτεμβρίου 1843 ἠναγκάσθη νὰ πηγαίῃ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον μὲ τὸ καπέλλον του ἕως τὰ μάτια διὰ νὰ μὴ τὸν γνωρίζουν...»

Τὴν κατάστασιν αὐτὴν ὁ Ὁθων ἀντιμετώπισεν ἀφ' ἧς τοῦ ἐπεβλήθη διὰ τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1843, τὸ Σύνταγμα, διὰ τῶν περιφίμων «ἐκλογικῶν παρεμβάσεων» του καὶ τῶν διορισμῶν ἐμπιστῶν αὐτῷ ὑπουργείων. Ἀπὸ τῆς δευτέρας Δυναστείας καὶ ἐπέκεινα ἡ Βασιλικὴ ἐξουσία ἀφῆκε τελείως ἐλευθέραν τὴν Βουλὴν εἰς τὴν προέκτασιν τῆς ἐξουσίας τῆς. Ὁ Ε. Δεληγιώργης κατὰ τὰς συζητήσεις τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864 ἔφερε τὸ ζήτημα τῆς συνταγματικῆς κατοχυρώσεως τῆς μονιμότητος τῶν ὑπαλλήλων. «Ἐὰν δὲν κἀμῃτε τοῦτο, κύριοι ἔλεγε, δὲν θὰ ἔχητε κυβερνήσεις ἠθικὰς καὶ σημειώσατε ὅτι οὕτω, ποτὲ δὲν θὰ ἐλευθερωθῇ ἡ πατρίς ἀπὸ τὴν φθισικὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται». Ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἐπικαλουμένη τὰ δικαιώματα τῆς ἐξουσίας, ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν αὐτήν, ἥτις καὶ ἀπερρίφθη. «Θέλουν νὰ καθιερώσουν τὴν παραλυσίαν». Ἐλέγεν ἀγορεύων ὁ τότε Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν Α. Κουμουνοῦρος...

Ἡ ἀπόπειρα τοῦ Τρικoupῆ εἰς τὰ 1885, νὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὰς παρεμβάσεις τῶν βουλευτῶν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως διὰ τῶν περιφίμων νόμων τοῦ περὶ προσόντων τῶν δημοτῶν ὑπαλλήλων καὶ ἀρχηγίου χωροφυλακῆς, δὲν ἐπέζησε τῆς κυβερνήσεώς του. Ἀμετάπητος ἐν τούτοις ὁ μέγας πολιτικὸς ἔγραψεν εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν» τῆς 16 Ἰανουαρίου 1891 ὅτι ὅταν θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὴν ἀρχὴν «ὁ βουλευτὴς θὰ γίνῃ μόνον βουλευτὴς καὶ ἡ Κυβέρνησις Κυβέρνησις. Οἱ νόμοι θὰ ἀποκλείσουν πᾶσαν εἰσοδὸν τοῦ βουλευτοῦ εἰς τὰ ὑπουργεῖα ἐπὶ σκοπῷ ἀναμίξεως εἰς τὴν διοίκησιν... Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἐκτελῇ τοὺς νόμους. Καὶ θὰ πραγματοποιῇ τὸ πρόγραμμα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ὁποίου τὴν ἐξέλεξε ἡ πλειονοψηφία τῆς Βουλῆς. Μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ πλειονοψηφίας θὰ ὑπάρχουν μόνον δεσμοὶ ὁμοφωνίας ἀρχῶν. Τίποτε ἄλλο!!...»

Τὸ Κράτος προσεπάθη τῶντι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ ἀμυνθῇ, ὅταν εἶχεν ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ πολιτικοῦ ὀλίγης. Ἀλλ' ἡ πολιτικὴ δύναμις τῆς Βουλῆς ἦτο τόσο μεγάλη ὥστε ὅχι μόνον εὐκόλως ὑπερέκαμπε τὴν ἀντίστασιν αὐτὴν ἀλλὰ καὶ σταθερῶς ἐπεξέτεινε τὰς ἀρμοδιότητας καὶ τὴν κομματικὴν κυριαρχίαν τῆς. Ἐθεσεν ἐν πρώτοις ἐκποδῶν τὰς περὶ ἀρνησικυρίας τοῦ Στέμματος διατάξεις. Ὁ Βασιλεὺς κατὰ τὸ Σύνταγμα (ἀρ. 36) μετέχει τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ὡς οὐσιῶδες μέλος αὐτῆς διὰ τῆς κυρώσεως τῶν νόμων ἢ τῆς ἀρνήσεως κυρώσεως αὐτῶν. Ἐν τῇ πράξει ἡ προνομία του αὕτη κατηργήθη καὶ ἡ Βασιλικὴ ὑπογραφή κατήντησε σχεδὸν τύπος ἀπλοῦς. Ἐμφισβήτησεν ἔπειτα ἡ Βουλὴ εἰς τὸν Βασιλέα τὸ δικαίωμα νὰ διορίσῃ ἄλλην Κυβέρνησιν ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἠθέλει «ἡ δεδηλωμένη πλειονοψηφία τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ» ὡς καὶ τὸ δικαίωμα νὰ προβαίῃ εἰς τὴν διάλυσιν τῆς Βουλῆς καὶ τὴν διεξαγωγὴν νέων ἐκλογῶν μέσῳ ἄλλης Κυβερνήσεως μὴ στήριζομένης εἰς τὴν ὑπάρχουσαν κοινοβουλευτικὴν πλειονοψηφίαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Βουλὴ κατήργει ἐν τῇ πράξει τὸ Βασιλικὸν δικαίωμα τῆς διαλύσεως διότι ὑπέτασσε τὴν ἀσκήσιν του εἰς τὴν θέλησιν τῆς κατὰ καιροὺς πλειονοψηφίας, ἐκείνων δηλαδὴ ἀκριβῶς ἐναντίων τῶν ὁποίων θὰ ἔδει νὰ ἀσκηθῇ. Οἱ ἀσκοῦντες τὸν πολιτικὸν ἔλεγχον ἐν τῇ Βουλῇ δὲν ἠθέλουν οὔτε περιορισμοὺς οὔτε ἀπρόοπτα, ἔστω καὶ ἂν τὰ ἐπέτασσε τὸ πολίτευμα!

Καὶ ἡτόνισε μὲν κατόπιν ἡ θεωρία αὕτη περὶ «δεδηλωμένης», ἐξ ἀμαθείας ὅμως ἢ ἐξ ἀπλοῦ κομματικοῦ ὑπολογισμοῦ ὑπεισῆλθε τόσο πολὺ εἰς τὴν φρασσεολογίαν καὶ τὰ πολιτικά μας ἔθιμα, ὥστε νὰ τὴν ἐπικαλοῦνται διαρκῶς περισσότερον τὰ κόμματα—ὁσάκις βεβαίως ἢ μὴ ἐφαρμογὴ τῆς παραβλάπτει τὰ συμφέροντά των, καὶ νὰ καυτηριάζουν τὴν παραγνώρισιν τῆς ἐκάστοτε, δηλαδὴ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγματος... ὡς ὑπερβάσιν τοῦ Στέμματος!

Οὕτε τὰς ὀλίγας ἡμέρας ἢ ἐβδομάδας τὰς ὁποίας τὰ Συντάγματα τοῦ 1864 καὶ τοῦ 1911 παρεχώρουν εἰς πᾶσαν νέαν κυβερνήσιν πρὶν ἢ ἐμφανισθῇ πρὸς τῆς Βουλῆς, αἱ νεώτεροι ἐξελίξεις, ἦτο δυνατόν νὰ ἀνεχθοῦν. Διὰ τοῦ ἀριθ. 78 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1951 «ἡ κυβερνήσις ὁ φ ε ἰ λ ε ι μόλις καταρτισθῇ... νὰ ζητήσῃ ψήφον ἐμπιστοσύνης ἀπὸ τὴν Βουλὴν». Καὶ ἂν ἀκόμη ἔχουν διακοπὴ αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς, αὕτη πρέπει νὰ

συγκλήθῃ ἐντὸς 15 ἡμερῶν διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην τῆς ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ὑπόδειξις τοῦ Πρωθυπουργοῦ εἰς ἃς περιπτώσεις δὲν προκύπτει ἀφ' αὐτῆς διὰ τῆς ὑπάρξεως σαφούς ἐν τῇ Βουλῇ πλειονοψηφίας, διεκδικεῖται ἀπὸ τὰ κόμματα ὡς ἀποκλειστικὸν των προνόμιον. Πρωτόκολλα συντάσσονται πρὸς σχηματισμὸν ὑποθετικῶν πλειονοψηφιῶν καὶ ἀνακοινοῦνται εἰς τὸν Βασιλέα διὰ νὰ συμμορφωθῇ. Καὶ αὗται ἀκόμη αἱ περὶ χάριτος καὶ ἀμνηστίας προνομία τοῦ Στέμματος κατήντησαν γράμμα κεκόν. **Καὶ οὕτω ὀλίγον κατ' ὀλίγον καταργεῖται ὑπὲρ τῆς Βουλῆς ὁ λεπτοφυῆς μηχανισμὸς ἰσορροπίας.** Οἱ ἀνασχετικοὶ φραγμοὶ ἀτονοῦν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον.

3.—Οὐσιαστικὴ κατάργησις τῆς κατὰ τὸ Σύνταγμα διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν (λειτουργιῶν) τῆς Πολιτείας. Ἡ Βουλὴ καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς Κυβέρνησις (Ὑπουργικὸν Συμβούλιον) ἐξ ὑφαρπαγῆς κυρίαρχοι πάσης ἐξουσίας.

Ἡ Βουλὴ προάγει εἰς παντοδύναμον ἐξουσίαν. Ἐπεξέτεινε τὴν δυνάμιν τῆς πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις: Τὴν διοίκησιν, τὴν δικαιοσύνην, αὐτὴν ταύτην τὴν ἔννομον τάξιν ἠπλώσε τὴν κυριαρχίαν τῆς ὅχι μόνον πρὸς τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ παρελθόν. Ψηφίζει νόμους μὲ ἀναδρομικὴν ἰσχύν, ἀδιαφόρως κεκτημένων δικαιωμάτων ἢ ὑπαρχουσῶν ἐννόμων σχέσεων. Τὸ Σύνταγμα ὁρίζει ὅτι πρέπει ἡ Βουλὴ νὰ ψηφίσῃ τὸν προϋπολογισμὸν ἐντὸς τακτικῆς προθεσμίας, καὶ ὁ προϋπολογισμὸς οὐδέποτε ἀπὸ δεκαετίας ἐψηφίσθη ἐμπροθέσμως. Τὸ Σύνταγμα ὁρίζει ὅτι μόνον ἐπὶ «ἐξαιρετικῶς ἐπείγοντων θεμάτων» ἐπιτρέπεται ἡ νομοθετικὴ ἐξουσιοδότησις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐξουσιοδοτήσεως τοῦ ἀρ. 35 τοῦ Συντάγματος—καὶ ἡ Βουλὴ παραπέμπει εἰς αὐτὴν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας, ἐπείγον καὶ μὴ, βασικῆς σημασίας καὶ μὴ. Καὶ αὕτη ἡ ἀσκήσις τῆς δικαιοσύνης δὲν ἔμεινε ἔξω τῆς κοινοβουλευτικῆς πλημύρας. Διὰ παντοίων διοικητικῶν καὶ ἄλλων ἐπεμβάσεων (περίφημος νόμος περὶ ἀνωτάτου δικαστικοῦ συμβουλίου, ἀποσπάσεις καὶ ἐντάξεις εἰς πλουσιοπάροχα συμβούλια ἀνωτάτων δικαστικῶν κλπ.) αἱ κυβερνήσεις ἐπεμβαίνουν εἰς τὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐκπρεάξουν τὴν ἀπονομὴν τῆς εἰς σημείον ὥστε ἀνώτατοι καὶ σεβαστοὶ δικαστικοὶ νὰ ὀμιλοῦν περὶ ἀνυπαρξίας τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς δικαιοσύνης. Μὲ τὴν μέθοδον τῶν ἐρμηνευτικῶν νόμων μὲ ἀναδρομικὴν ἰσχύν ἐστὶν ὅτι ἐξηχθεῖσθε καὶ μέχρι... τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἡ Βουλὴ κατάρθωσε κατ' οὐσίαν νὰ ὑπαγορεύῃ λύσεις δικαστικὰς. Ὁ Ἀρειὸς Πάγος ἐπιληφθεὶς τοιαύτης περιπτώσεως ἐξέδωκε μίαν ἱστορικὴν ἀπόφασιν (ἀρ. 261 τοῦ 1932) ἀκυροῦσαν ὡς ἀντισυνταγματικὸν ἓνα τοιοῦτον νόμον (νομ. 5149). Ἀλλ' ἡ τακτικὴ αὕτη δὲν ἐσταμάτησεν. Ὁ Ἀρειὸς Πάγος ὅμως ἔπαυσε νὰ ἐκδίδῃ τοιαύτας ἀποφάσεις!!!

Παραλλήλως ἐπεβλήθη καὶ γενικεύεται κατ' ἡμέραν ἡ ἀπονομὴ δικαιοσύνης μέσῳ διοικητικῶν ἐπιτροπῶν πάσης φύσεως, ὅπου κρίνονται ἰδιωτικά δίκαια μεταμορφούμενα εἰς δημόσια κατόπιν τῆς παρεμβατικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους καὶ ἐπὶ τῶν σχέσεων ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Ἡ προϊοῦσα αὕτη ὑφαρπαγὴ ἐξουσιῶν εἰς βάρος ὅλων τῶν ἄλλων ὀργάνων τῆς πολιτείας, δὲ οὐσιαστικῶς ἀνεξέλεγκτον ἐνὸς πολιτικοῦ σώματος ἀπὸ τὴν βούλησιν τοῦ ὁποίου συγκροτοῦνται καὶ πίπτουν αἱ κυβερνήσεις, νομοθετοῦνται τὰ πάντα, δίκαια ἢ ἄδικα, καὶ κανονίζεται ἡ τύχη οἰουδήποτε πολίτου, κατέστησεν ἐν τῇ πράξει τὴν Βουλὴν κυρίαρχον σῶμα. Τῆς ἔδωκε τὸν κυριαρχικὸν χαρακτῆρα τῶν Συνελεύσεων τῆς 1ης Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Κατήργησεν οὕτω τὸ βασικὸν γνώρισμα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος, τὴν διάκρισιν τῶν ἐξουσιῶν, τὴν ἰσορροπίαν τῶν δυνάμεων εἰς τὰ ὄργανα τῆς πολιτείας καὶ τὰ ποικίλα συστατικά αἶνα ἀπὸ κοινοῦ συμβάλλουν εἰς τὴν ἐνηρμονισμένην πολιτικὴν βούλησιν.

4.—Διάκρισις τοῦ ἀληθοῦς Κοινοβουλευτισμοῦ. Ἐνηρμονισμένη πολιτικὴ βούλησις. Ἀλληλοπεριορισμός, Ἀλληλεξάρτησις καὶ Αὐτοέλεγχος πρὸς ἰσορροπήσιν τῶν ἐξουσιῶν (λειτουργιῶν).

Ἀλλὰ ὁ κοινοβουλευτισμὸς συνίσταται ἀκριβῶς εἰς τὴν ἐνηρμονισμένην αὐτὴν βούλησιν. Εἶναι καθεστὼς ἐξόχως πολυσύνθετον ὅπου ὅλαι αἱ ἐξουσίαι καὶ ὅλαι αἱ δυνάμεις

καθίσταται ἀπολυταρχικόν.»

Αἱ ἑλευθερίαι εἶναι ἀκριβῶς ἔκφρασις καὶ συνάρτησις τοῦ ἀλληλοπεριορισμοῦ τῶν δυνάμεων ἐν τῇ πολιτείᾳ «Τὶ εἶναι ἡ ἑλευθερία χωρὶς τὴν φρόνησιν καὶ χωρὶς τὴν ἀρετὴν ; - ἔγραψεν ὁ Burke εἰς τὸ ἀθάνατον ἔργον του «Σκέψεις ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐν Γαλλίᾳ». Εἶναι τὸ μεγαλύτερον τῶν δεινῶν. Εἶναι παραφροσύνη, ἔγκλημα, ἀφροσύνη χωρὶς περιορισμόν. Δι' αὐτὸ τὸ νὰ συγκροτήσῃ κανεὶς ἐν Κράτῳ δὲν χρειάζεται πολλὴν σκέψιν. Τὸ νὰ παράσῃ ἑλευθερίαν εἶναι ἀκόμη πλέον εὐκόλον. Ἀλλὰ τὸ νὰ σχηματίσῃ κανεὶς ἐν Κράτῳ φιλελεύθερον δηλαδὴ νὰ συνδυάσῃ στοὺς χεῖρας τῆς ἑλευθερίας καὶ τοῦ αὐτοπεριορισμοῦ εἰς τὸν ὀργανικὸν σύνολον, χρειάζεται σκέψιν πολλήν καὶ βαθεῖαν φρόνησιν». Ὅταν ἡ δύναμις συγκεντροῦται εἰς μίαν μόνην θέλησιν, εἴτε εἶναι θέλησις ἑνός, εἴτε θέλησις πολλῶν, ἡ ἁρμονία τοῦ συνόλου διασπᾶται καὶ ἡ τυραννὶς - μοναρχικὴ, στρατοκρατικὴ, ὀλιγαρχικὴ - εὐρίσκεται ἐν τῷ γίγνεσθαι. Διότι δὲν εἶναι εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἔχῃ ἀνεξέλεκτον πᾶσαν ἐξουσίαν εἰς χεῖρας του χωρὶς νὰ κάμῃ κατάχρησιν αὐτῆς. «Ὑβριστικὸν γάρ φύσει τὸ ζῶον - λέγεται εἰς τὰ Χρυσὰ Ἔπη - καὶ ποικίλον κατὰ τὰς ὁρμὰς καὶ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας καὶ κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν παθῶν. Δεῖσθαι οὖν τοιαύτης, ὑπεροχῆς τε καὶ ἐπαναστάσεως ἀφ' ἧς ἔσται σωφρονισμός τις καὶ τάξις»...

«Τρεῖς μὲν τὰς ὀρθὰς πολιτείας βασιλείαν, ἀριστοκρατίαν, πολιτείαν. Τρεῖς δὲ τὰς τούτων παρεκβάσεις τυραννίδα μὲν βασιλείας, ὀλιγαρχίαν δὲ ἀριστοκρατίας, δημοκρατίαν δὲ πολιτείας.»

έρθε τον χαρακτήρα ισορροπίας των εξουσιών τον οποίον οι νομομαθείς άλλοτε απει-

5.—Ἀποτελέσματα τῆς οὐσιαστικῆς καταργήσεως τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν.
Κατάλυσις Κοινοβουλευτισμοῦ. Συνταγματικῆς τάξεως, Εὐνομίας καὶ Δικαίου

6.—Βουλή και Λαός. Κοινωνική ιεραρχία και τάξις. Οικειοποίησις ἐξουσίας ὑπὸ κρατούντων. Ἑκλογικὴ διαδικασία. Ἑλληνικὴ πραγματικότης ἐν τῇ ἐκπροσωπήσει τοῦ Λαοῦ. Φατρίαι καὶ κόμματα.

Αἱ βουλαὶ κατὰ τεκμηρίον ἀποτελοῦσι τὴν προβολὴν — ἢ τὴν εἰκόνα — τοῦ Λαοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν ἴσχυρε νὰ ἔχῃ ἄλλην ἔννοιαν παρὰ τὸ ὅτι ὅλαι αἱ τάξεις, ὅλα τὰ συμφέροντα, ὅλαι αἱ πνευματικαὶ τάσεις εὐρίσκουν ἐλευθέραν τὴν εἰσοδὸν τῶν ἐν τῇ Βουλῇ, καὶ ἐξασφαλίζουσιν τὴν ἐν αὐτῇ παρουσίαν των, ἂν ὅχι κατὰ τὴν ἀκριβὴ ἀναλογίαν τῆς ἀριθμητικῆς δυνάμεως τῶν ὁπαδῶν των ἢ τῆς κοινωνικῆς ἢ ποιοτικῆς βαρύτητος αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον κατὰ ἓνα ὁιονδήποτε τρόπον, κατὰ προσέγγισιν ἀπεικονίζοντα τὴν πραγματικότητά.

Ἡ ἐκλογικὴ διαδικασία ἐπιτρέπει κατ' ἐξοχὴν τὴν οἰκειοποίησιν ταύτην τῆς ἐκ-
προσωπήσεως ἐπ' ὠφελεῖα τῶν πολιτικῶς ἢ οἰκονομικῶς ἰσχυρωτέρων τάξεων. Ἀπὸ τῆς
πρώτης στιγμῆς τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἔδωκεν εἰς τὴν δημοκρατίαν τὴν σφραγίδα τῆς ἰσχυ-
ρῆς ἐκδόσεως οἰκονομικῆς ἢ κοινωνικῆς τάξεως, τῆς ἀγροτικῆς φεουδαρχίας κατ' ἀρ-
χάς, τῆς μεγαλοαστικῆς ἔπειτα, τῆς μικροαστικῆς ἢ καὶ αὐτῆς τῆς ἐργατικῆς ἐν τέλει.
Ὅπως ἔγραψεν ὁ Burnham, «ἡ ἱστορία ἐνός λαοῦ εἶναι κυρίως ἡ ἱστορία τῆς ἰδυνοῦσης
τάξεως του.» Ἡ ἰσχύουσα τάξις εἶναι δυτατὸν νὰ ἔχῃ πολλὰς εὐρύτητα ἀριθμητικὴν ἢ
νὰ εἶναι ἀνεκτικὴ εἰς τὴν διευκόλυνσιν τῆς ἐκπροσωπήσεως μειοψηφίας ἀπὸ ἄλλας τάξεις
καὶ εἰς τοῦτο ἦγετο πολλὰς ἐξ ἀνάγκης ἀπαρτινὰ αὐτὴν τὴν κατὰ τὴν ἰσχύοντος εἰς ὑποδιαίρεσιν

σεις· ἡ πατριὰς ὠθοῦσας συχνὰ τὰς διαφόρους παραφυάδας τῆς νὰ ζητοῦν τὴν συνέργειαν καὶ ἄλλων στοιχείων ἐκτὸς τῶν ἰδίων τῆς πλαιοῖαν. Ἀλλὰ πάντως τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς δυνάμεως ἐκράτει δι' αὐτήν. Ὑπὸ διάφορα ὀνόματα κομματικὰ καὶ διαφόρους ἀποχωρήσεις, ἡ γενικὴ πολιτικὴ γραμμὴ ἔπρεπε νὰ εἶναι ἰδική της. Πᾶσα παρέμβασις ἐθεωρεῖτο «ἀπειλοῦσα τὸ καθεστῶς» καὶ ἔπρεπε νὰ καταπολεμηθῇ. Δι' αὐτοὺς δὲ ἀκριβῶς τοὺς λόγους ἐγεννήθη καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀναλογικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, διὰ νὰ ἀνοίξῃ δηλαδὴ τὸν δρόμον καὶ εἰς ἄλλας δυνάμεις ἔξω τῆς κυριαρχούσης ἐκάστοτε ὀλιγαρχίας.

Ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος μέχρι τοῦ 1909 «Λαὸν» ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἡ ἀγροτοφειδαρχικὴ ὀλιγαρχία. Οἱ μεγάλοι γαιοκτῆμονες καὶ οἱ ὀλίγοι μεγαλοαστοί, τὰ μεγάλα ὀνόματα τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, οἵτινες ἦσαν καὶ οἱ κύριοι ἐργάται τῆς ἐπιβολῆς τοῦ Συντάγματος εἰς τὸν Ὀθωνα τῷ 1843. ἐπλημύρην τὴν Βουλὴν ἀπὸ τῆς πρώτης συγκροτήσεώς της τῷ 1844 καὶ ἐκράτησαν τὴν ἐπ' αὐτῆς ἐπιβολὴν τῶν μέχρι τοῦ 1909.

Ἀπὸ τοῦ 1909 «Λαὸν» ἀπετέλεσε ἡ μεγαλοαστικὴ πρὸ πάντων τάξεις μὲ ὅσα ὑπολείμματα τῆς συντριβείσης ἀγροτικῆς ὀλιγαρχίας τὴν παρηκολούθησαν καὶ ὅσα «προοδευτικὰ» μικροαστικὰ ἢ ἐργατικά στοιχεία κατώρθωσαν ἕκτοτε νὰ ἐπιπλεύσουν ἐμφυλοχωροῦντα μεταξὺ τῶν διαφόρων παραφυάδων τῆς ἀστικῆς τάξεως. Ἡ ἀ γ ρ ο τ ι κ ῇ τ ᾱ ξ ι ε «ἡ τάξις χωρὶς ἱστορίαν» διεσπαρμένη γεωγραφικῶς καὶ οἰκονομικῶς μειονεκτοῦσα, ἐξεχώρει κατὰ κανόνα τὴν ἐκπροσώπησιν της εἰς τοὺς ἀστούς τῶν κωμοπόλεων καὶ τῶν πόλεων. Ἡ ἐργατικὴ, ἀνίσχυρος ἀριθμητικῶς διὰ νὰ προβληθῇ ἡ ἰδία ἐξεχώρει καὶ αὐτὴ τὰς δυνάμεις της πρὸς τὰς διαφόρους παραφυάδας τῆς ἀστικῆς τάξεως, ἐξασφαλίζουσα δι' αὐτῶν τὴν προβολὴν της εἰς τὴν Βουλὴν ἀλλὰ προσαρμοζομένη σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὰς ἀπόψεις καὶ τὰς κοσμοθεωρίας της. Ὁ ἀπ' εὐθείας δεσμός τῶν ἀσθενεστέρων αὐτῶν τάξεων πρὸς τὴν Βουλὴν καὶ ἡ ὀργανικὴ ἐν αὐτῇ ἐκπροσώπησις τῶν, εἶχον ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἀποκοπῇ. Τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ Λαοῦ ἐὰν μετεῖχε κατὰ τι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ μετεῖχε μέσῳ τῶν «πλουσιωτέρων συγγενῶν».

Τὰ δραματικὰ γεγονότα τῆς κατοχῆς καὶ τῆς μεταπελευθερωτικῆς περιόδου, κατέστησαν πλέον ἔντονον τὸν μικροαστικὸν χαρακτῆρα τῆς ἀστικῆς τάξεως, ἀλλὰ δὲν τὸν μετέβαλον εἰς τὴν βᾶσιν του. Τουναντίον μάλιστα ἡ μονοπώλησις τῆς Λαϊκῆς ἐκπροσώπησεως ἐν τῇ Βουλῇ ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς ἀστικῆς τάξεως ἐγένετο ἀκόμη πλέον ἔντονος. Ὑπάρχουν κόμματα ἐκπροσωποῦντα καὶ τὰς πλέον ἐπαναστατικὰς τάσεις ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Ἀλλ' ἡ σύνθεσις τῶν εἶναι διαρκῶς περισσότερον προνόμιον τῆς ἀστικῆς τάξεως καὶ διαρκῶς ὀλιγότεροι εἶναι οἱ καθαρῶς ἐκπροσωπευτικοὶ τύποι, τῶν ἄλλων τάξεων, οἱ ὅποιοι προβάλλουν εἰς τὰ πλαίσια τῶν κομμάτων. Τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἔχει σχεδὸν μονοπωλήσῃ τὴν σύνθεσιν τῶν Βουλῶν (154 ἐπὶ 300). Καὶ ἐμφανίζονται οὕτω ὡς καθαρῶς «προοδευτικὰ» κόμματα, ἐν τῷ προσώπῳ ἐκ κληρονομίας κοτζαμπάσηδων ἢ πολυταλάντων μεγαλοαστῶν.

Ἀλλὰ παραλλήλως πρὸς ὅλα αὐτὰ ἡ ἐνεργὸς πολιτικὴ κατέστη μία ἐντόνως ὀργανωτικὴ ὑπόθεσις. Χρειάζεται σήμερον εὐρὺ δίκτυον πρακτορέσεως ἀνά τὴν χώραν συνεχῇ καὶ πλουσίαν ἐπικοινωνίαν, μεγάλας καὶ τοπικὰς ἐφημερίδας, πολυπληθεῖς γραμματείας, κεφάλαια πολλὰ διαρκῶς ἀνανεούμενα. Ἡ «ὁμὰς ἐπιλέκτων φίλων», περιβαλλόντων μίαν ἐπιφανῆ προσωπικότητα ἣτις ἄλλοτε ἀπετέλει τὸ σύνολον σχεδὸν τῆς ὀργανωτικῆς προσπάθειας ἐνὸς κόμματος καὶ ἐπέτρεπεν εἰς ὅλους ὅσοι εἶχον αὐτὰς τὰς δυνατότητας νὰ ἀντιμετωπίζουσιν ἐπὶ ἴσοις πρὸς ἄλλους ὁροὺς τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν ἔγινε τώρα ὑπόθεσις τοῦ παρελθόντος. Ὁ ἰδεολόγος ἀναμορφωτῆς ἢ ὁ ἀπλῶς ἀλλ' ἐντιμὸς φιλόδοξος, ὁ ἀφίνων τὸν ἰδιωτικὸν βίον διὰ νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὰ δημόσια πράγματα, πρέπει κατὰ κανόνα νὰ διέλθῃ ἀπὸ τὰ κλαυδιανὰ δίκρανα αὐτῶν τῶν ὀργανωμένων σχηματισμῶν, οἱ ὅποιοι διὰ τῆς διαρκείας τῶν ἐν τῷ πολιτικῷ προσκηνίῳ καθιεροῦνται βαθμιαίως εἰς ἓν εἶδος κληρονομικοῦ καὶ ἀπαρσαλευτοῦ καθεστώτος. Θεωρητικῶς ὁ λαὸς ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ τὸ ἴδιον δικαίωμα ὅπως κυβερνᾶται διὰ τῶν ἰδίων του δυνάμεων, ἐν τῇ πράξει ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦτο, τὸ ἐμονοπώλησε μία ὀργανωμένη «πολιτικὴ ἡγεσία» ὑπὸ τὴν μορφήν μεγάλων κομμάτων αὐστηρῶς ἱεραρχημένων ἀνωθεν—παρὰ τὰς περὶ «δημοκρατικῆς ὀργανώσεως» διαβεβαιώσεις. Καὶ διὰ νὰ κατοχυρώσῃ τὸ δικαίωμα της

τοῦτο διαρκῶς ἐφευρίσκει νέα ἐκλογικὰ συστήματα ἐξασφαλίζοντα «τὰ μεγάλα κόμματα», ὅσον περισσότερον εὐρύνεται ἀριθμητικῶς ὁ σύλλογος τόσοον περισσότερον δύσκολος εἶναι ἡ ἐλευθέρη προβολὴ νέων ἀνθρώπων ἢ κομμάτων, τόσοον περισσότερον ἔντονος καθίσταται ὁ ὀλιγαρχικὸς τῆς ἡγεσίας χαρακτῆρ, τόσοον περισσότερον παραπλανητικὴ καὶ ἀνεδαφικὴ καταλήγει νὰ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς «Κυβερνήσεως τοῦ Λαοῦ διὰ τοῦ Λαοῦ». Ἡ βιομηχανοποίησις τῆς πολιτικῆς, ἐπιφέρονσα φυσιολογικῶς ὀξείς διαφορισμούς καὶ συγκεντρώσεις δυνάμεως—ὅπως καὶ ἡ βιομηχανοποίησις τῆς οἰκονομίας ἐπέφερε ὀξείς διαφορισμούς καὶ συγκεντρώσεις πλούτου—ὁδηγεῖ εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς δημοκρατίας, ἀκριβῶς ὅπως ἡ ἔντονος βιομηχανοποίησις τῆς οἰκονομίας ἐπέφερε τὴν κατάλυσιν τοῦ παλαιοῦ φιλελευθέρου καπιταλισμοῦ. «Κοινοβουλευτισμός», ἔλεγεν ὁ μέγας Γερμανὸς πολιτικὸς Stresemann, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1929, σημαίνει εὐθύνην τοῦ Ὑπουργοῦ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς. Οὐδαμῶς ὅμως σημαίνει ὅτι ὁ Ὑπουργὸς πρέπει νὰ εἶναι ἄνθρωπος τοῦ κόμματος, ὅτι ἡ κατανομή τῶν Ὑπουργείων πρέπει νὰ γίνεται κατὰ τὴν δύναμιν τῶν κομμάτων. Οὐδαμῶς σημαίνει τὴν μετὰθεσιν τῆς κυβερνητικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ συμβουλίου εἰς τὰ κόμματα. Τὸ γεγονός ὅτι ἡ προσωπικότης (βουλευτῶν καὶ Ὑπουργῶν) δὲν ὑφίσταται πλέον, καὶ οὗτοι θεωροῦν ἑαυτοὺς ἐντολοδόχους τοῦ κόμματος ἀποτελεῖ κατάστασιν ἣτις σημαίνει τὸ τέλος τοῦ Ἐλευθέρου Κράτους.»

7.—Προϊοῦσα διόγκωσις κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων. Αὐτοκατάλυσις τοῦ Δημοκρατικοῦ δόγματος. Νέαι συνθήκαι. Ἀντιμετώπισις τῶν. Ἀνασύνταξις θεσμῶν.

Ἡ αὐτοκατάλυσις αὕτη τοῦ δημοκρατικοῦ δόγματος ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν νεωτέρων περιστάσεων συντελεῖται ἐν τοσούτῳ μέσα εἰς τὸ πλαίσιον μιᾶς προϊούσης διογκώσεως τῶν κρατικῶν ἀρμοδιοτήτων. Καὶ ἡ διόγκωσις αὕτη ἐγείρουσα σειρὰν ὅλην προβλημάτων ὀργανώσεων καὶ διαχειρίσεως τῶν δημοσίων πραγμάτων, καθιστᾷ ἀκόμη πλέον ἔντονον τὴν προκύπτουσαν χαώδη κατάστασιν. Ἦδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Cladstone ἠδύνατο νὰ λέγῃται ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ὅτι λόγω τῆς τεραστίας συγκεντρώσεως ἐργασίας ἐν ταῖς Βουλαῖς «τὸ Κοινοβούλιον ἔχει ὑπερφορτωθῇ, τὸ Κοινοβούλιον ἔχει σχεδὸν καταθλιβῇ.» Εἰς τὸ κλασικόν του σύγγραμμα. «The Government of England» ὁ Sidney Low σημειῶνων τὰ αὐτὰ καταλήγει νὰ γράφῃ ὅτι «τὸ Κοινοβούλιον πρὸ τοῦ κινδύνου νὰ γίνῃ ἀνάπηρον χρειάζεται ἀπὸ κάπου μίαν βοηθὸν χεῖρα.» Ἄλλοι σημαντικοὶ συγγραφεῖς ὅπως ὁ λόρδος Amery ἢ ὁ Hollis, ἀναζητοῦν τὴν βοηθὸν αὐτὴν χεῖρα εἰς τὴν ἀξιοποίησιν τῆς Βουλῆς τῶν Λόδρων καὶ τὴν συγκρότησιν «βιομηχανικοῦ κοινοβουλίου».

Ἡ ζωὴ τῆς χώρας δὲν δύναται πράγματι νὰ σταματήσῃ. Νόμοι πρέπει νὰ ψηφίζωνται διαρκῶς εἰς μεγαλύτερον βαθμόν. Καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν καθίσταται διαρκῶς εὐρύτερον, πολυσχιδέστερον τεχνικώτερον. Χρονικῶς πρέπει ἡ διεκπεραίωσις τῶν νὰ εἶναι ταχύτερα ὅπως καὶ ποιτικῶς ἡ ἐπεξεργασία τῶν προϋποθέτει διαρκῶς αὐξοῦσαν διὰ τοὺς νομοθέτας προπαίδευσιν καὶ ἀρμοδιότητα. Ὁ ἔλεγχος διαρκῶς εὐρύνεται πρὸς μεγαλύτερα πλαίσια. Τὸ ἔργον τοῦ βουλευτοῦ, ὅταν πρόκειται νὰ συντελεσθῇ σοβαρῶς καὶ εὐσυνειδήτως κατέστη ἀφορητῶς δυσβάστακτον. Καὶ ἐφ' ὅσον ἡ διεκπεραίωσις ὅλων αὐτῶν τῶν λειτουργιῶν ἐξακολουθεῖ νὰ συντελῇται μέσῳ τῶν μηχανισμῶν καὶ τῶν μεθόδων τῆς πατροπαράδοτου κοινοβουλευτικῆς διαδικασίας τὴν ὁποίαν διεμόρφωσαν ὑπὸ τελείως ἄλλας περιστάσεις, ὁ Χαρίλ. Τρικούπης, ὁ Α. Κουμουνδοῦρος καὶ ὁ Θ. Δεληγιάννης, μοιραῖον εἶναι ἢ νὰ σταματᾷ ἢ νὰ καθυστερῇ ἡ νομοθετικὴ λειτουργία καὶ ἐν τέλει τὸ κύριον ἔργον τῆς Βουλῆς νὰ συμπύσσεται εἰς τὰς κομματικὰς ἀναμετρήσεις τῶν μεγάλων συνεδριάσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ἐλέγχου. Ἡ διέξοδος πρὸς τὴν «ἐπιτροπὴν ἐξουσιοδοτήσεως» τῆς ὁποίας τόση κατάχρησις γίνεται ἐν καταφανῇ ἀντιθέσει πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἀποτελεῖ ἐμπρακτον τούτων ἐπιβεβαιώσεων καὶ κατέληξεν εἰς μίαν ἔργῳ τροποποίησιν τοῦ Συντάγματος. Οἱ θεσμοὶ δὲν ἀντέχουν ὅταν ἡ βία τῆς ἀνάγκης καθίσταται τόσοον ἐπιτακτικὴ. Ἡ φρόνησις τότε ἀπαιτεῖ τὴν προσαρμογὴν τῶν θεσμῶν εἰς τὰς νέας πασιδύλους αὐτὰς ἀνάγκας.

Ἡ κατὰ τὸ δυνατόν συμπεπυκνωμένη καὶ βραχεῖα αὕτη ἀνάλυσις τῆς συνταγματικῆς μας πραγματικότητος, φέρει κατ' ἀνάγκην τὴν σκέψιν πρὸς τὴν ἐπιβεβλημένην ἀνασύνταξιν τῶν θεσμῶν.

Δὲν εἶναι βεβαίως δυνατόν εἰς τὰ πλαίσια ἐνὸς ἄρθρου νὰ ἀναπτυχθοῦν ἐν λεπτομερείᾳ αἱ ἀναπότρεπτοι καταστάσεις ὀργανικαὶ μεταρρυθμίσεις τοῦ συνταγματικοῦ μας καθεστώτος. Δι' ὃ καὶ θὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς ἀκολούθους παραγράφους νὰ δώσωμεν ἀπλῶς τὸ διάγραμμα αὐτῶν. Ἀπὸ ὅσα ἀνωτέρω ἐγράφησαν, ἡ θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ δικαιολόγησις τοῦ διαγράμματος αὐτοῦ προκύπτει ἀφ' ἑαυτῆς. Ἡ τεχνικὴ ἐπεξεργασία του, δὲν παρουσιάζει μείζονα δυσχερείαν, ἔχει δὲ προχωρήσῃ ἐπαρκῶς.

1. Νέαι οἰκονομικαὶ κοινωνικαὶ καὶ πνευματικαὶ δυνάμεις πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ὑπεισέλθουν εἰς τὸν κοινοβουλευτικὸν μηχανισμόν. Μόνον διὰ τῆς παρεμβολῆς των ἡ μονοκρατορία τῆς Βουλῆς καὶ τῶν κομματικῶν καταστάσεων ἐφ' ὧν ἐδράζεται, εἶναι δυνατόν ἔρ γ φ νὰ χαλιναγωγηθῇ, μόνον οὕτω δύναται ἡ «κυβέρνησις τοῦ λαοῦ ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ» νὰ γίνῃ πραγματικότης, νὰ ἐμπλουτισθῇ ὁ πολιτικὸς ὀργανισμός, νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν βούλησιν τῆς πολιτείας αἱ ὑπάρχουσαι οἰκονομικαὶ κοινωνικαὶ καὶ πνευματικαὶ πραγματικότητες. Ἐπιβάλλεται λοιπὸν ἡ συγκρότησις δευτέρου νομοθετικοῦ σώματος ὅπου θὰ εὐρίσκουν τὴν θέσιν των αἱ δυνάμεις αὗται καταλλήλως ἐκλεγόμεναι καὶ ὅπου ἀναγκαστικῶς θὰ ἐρχονται πρὸς συζήτησιν τὰ ἀφορῶντα αὐτὰς νομοθετήματα.

Ἡ δευτέρα αὕτη Βουλὴ θὰ ἐπιλαμβάνηται δικαιωματικῶς παντὸς σχετικοῦ κυβερνητικοῦ νομοθετήματος ὀφείλουσα νὰ ψηφίσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἐντὸς τακτικῆς προθεσμίας, μετὰ ἀπόδοτον τῆς ὁποίας τὸν λόγον ἔχει ἀποκλειστικῶς ἡ πρώτη Βουλὴ.

Τὸ ἔργον τῆς πρώτης Βουλῆς θὰ παραμείνῃ μόνον ἐκεῖ ὅπου εἶναι δυνατόν καὶ γόνιμον, εἰς τὴν ἐπικύρωσιν, ἀρνησιν ἢ μεταβολὴν τῶν ψηφισθέντων ὑπὸ τῆς ἄλλης κατόπιν μιᾶς γενικῆς ἐπὶ τοῦ συνόλου καὶ κατ' ἀρχὴν συζητήσεως. Εἰς αὐτὴν φυσικὰ, θὰ ἀνήκῃ ἀποκλειστικῶς καὶ ὁ πολιτικὸς ἔλεγχος.

2. Ἐκλογικὸς νόμος δεόν νὰ ρυθμίσῃ τὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς πρώτης Βουλῆς, συνταγματικῶς κατοχυρούμενος, εἰς τρόπον ὥστε πᾶσα μεταβολὴ του νὰ μὴ ἰσχύῃ παρὰ διὰ τὰς μεθεπομένης ἐκλογάς. Κατὰ βάσιν ὁ νόμος αὐτὸς δεόν νὰ στηρίζεται ἐπὶ τοῦ πλειοψηφικοῦ διὰ στενῆς περιφερείας καὶ ψηφοδελτίου ἀτομικοῦ δι' ἓνα ἕκαστον τῶν ὑποψηφίων.

3. Ἀνώτατον δικαστήριον τοῦ Κράτους κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Ἀμερικανῶν δεόν νὰ συσταθῇ, ἐξ ἀνωτάτων κορυφῶν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνίας ἔχον ἀρμοδιότητα ἐπὶ τῆς συνταγματικότητος ὁσδήποτε ἐνεργείας τῶν ὀργάνων τῆς πολιτείας εἴτε κυβερνητικῶν εἴτε διοικητικῶν εἴτε νομοθετικῶν. Αἱ ἀκυρωτικαὶ του ἀποφάσεις θὰ συνεπάρχουνται αὐτομάτως ἐκμηδένισιν πάσης τυχόν ἀντισυνταγματικῆς ἐνεργείας διὰ νὰ γίνῃ ἀπαξ διὰ παντὸς πηγὴ τῶν ἐξουσιῶν, τῶν θελήσεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ὅλων τῶν ὀργάνων τῆς πολιτείας ὁ Νόμος καὶ διὰ νὰ σκεπάσῃ ὁ νόμος ὅλους ἀπὸ «τὸν Βασιλέα μέχρι τοῦ ἀγροφύλακος».

Π.

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ "ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ,"

Προπολεμικῶς ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία ἔπασχεν ἰδίως ἀπὸ ἑλλείψιν συναλλάγματος, τὸ ὅποτον ἐχρειάζετο πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἰσοζυγίου ἐξωτερικῶν πληρωμῶν. Ἡδὴ, χάρις εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν βοήθειαν, τὰς καταβολὰς τοῦ Ν.Α.Τ.Ο., τὰς ἐπανορθώσεις καὶ τὰς διαφόρους ἄλλας ξένας πιστώσεις ἡ Ἑλληνικὴ Οἰκονομία πάσχει κυρίως ἀπὸ ἑλλείψιν δραχμῶν. Ἡ εὐαισθησία δὲ ἐκ τῆς ἑλλείψεως ἐπαρκῶν δραχμῶν εἶναι τοιαύτη ὥστε, πρὸς ἀποφυγὴν πληθωρικῶν φαινομένων, μὲ ἀντίκτυπον ἐπὶ τοῦ ὕψους τῶν τιμῶν καὶ τῆς σταθερότητος τοῦ νομίσματος, ἡ Ἑλλὰς δὲν εἶναι σήμερον εἰς θέσιν νὰ ἀξιοποιήσῃ πλήρως τὰς εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐξωτερικῆς πιστώσεως καὶ νὰ ἐπιταχύνῃ, ὡς ὀφείλει, τὴν οἰκονομικὴν τῆς ἀνάπτυξιν, εἰς ρυθμὸν τοῦλάχιστον ἀνάλογον πρὸς τὰς ἄλλας γειτονικὰς χώρας. Οὕτω, ἑλλείψει ἐπαρκῶν μὴ πληθωρικῶν δραχμῶν ἡ ὑπανάπτукτος Ἑλληνικὴ Οἰκονομία, ὅχι μόνον δὲν κατορθώνει νὰ μειώσῃ τὴν ἀπόστασιν, ἣτις τὴν χωρίζει

ἀπὸ τὰς προηγμένους χώρας τῆς Δύσεως, ἔλπει κυρίως τοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος, ἀλλ' ἐφ' ὅσον οὔτε τὴν ὑπάρχουσαν σήμερον ἀπὸ αὐτὰς ἀπόστασιν δὲν δύναται νὰ τηρήσῃ, κινδυνεύει νὰ ἐξελιχθῇ εἰς ὁλοὴν καὶ πλέον ὑπανάπτукτον χώραν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς γοργώτερον ἀναπτυσσομένης χώρας ταύτας, ἀποδαινούσης ὁλοὴν καὶ καταθλιπτικωτέρας τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐπιρροῆς τούτων.

Ὅθεν — ἐὰν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ μεγάλη πίεσις τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ὁ δημογραφικὸς παράγων — ἀποτελεῖ διὰ τὴν Ἑλλάδα ζήτημα οἰκονομικῆς καὶ πολιτικῆς ἐπιδιώσεως ἢ ἐπιτελείς μακροπροθέσμου οἰκονομικῆς πολιτικῆς, διασφαλιζούσης ἐπάρκειαν μὴ πληθωρικῶν δραχμῶν εἰς τὴν διάθεσιν τόσον τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας, ὅσον καὶ τοῦ Προϋπολογισμοῦ πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἐπιτάχυσιν τοῦ σημερινοῦ ἀνεπαρκοῦς ρυθμοῦ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην πρέπει νὰ συγκλίνουν ὅλαι αἱ προσπάθειαι.

Αἱ μὴ πληθωρικαὶ δραχμαὶ αἱ διαθέσιμοι πρὸς δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς ἐπενδύσεις προέρχονται ἐκ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ ἀκαθαρίστου ἔθνικοῦ εἰσοδήματος, πλέον ἢ μείον τῶν εἰσαγωγῶν — ἐξαγωγῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν, καὶ τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας καταναλώσεως. Οὕτω, ἐὰν πάρωμεν τὸ ἔτος 1954, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ σύνολον τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς Οἰκονομίας ἀνῆρχετο εἰς 43.052 ἑκατ. δρχ. εἰς σταθερὰς τιμὰς 1951, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 95,60% ἀπετέλουν τὸ ἀκαθάριστον ἔθνικόν προῖον εἰς ἀγοράς τιμὰς καὶ τὰ 4,60% τὴν διαφορὰν εἰσαγωγῶν — ἐξαγωγῶν. Ἐκ τοῦ ἄνω ποσοῦ ἡ ἰδιωτικὴ κατανάλωσις ἀπερρόφησε 31.556 ἑκατ. δρχ. ἢ τὰ 73,30% καὶ ἡ δημοσία 5.699, ἥτοι ἐν συνόλῳ 13,20%. Ἐπομένως ἀπέμεινε διὰ τὰς ἀκαθαρίστους ἰδιωτικὰς καὶ δημοσίας ἐπενδύσεις παλίου κεφαλαίου, σὺν τῇ αὐξομειώσει τῶν ἀποθεμάτων, τὸ ὑπόλοιπον 13,50%, ἀντιστοιχοῦν εἰς 5.797 ἑκατ. δρχ. ἁξίας 1951, ποσοστὸν οὐσιαστικῶς χαμηλότερον τοῦ ἀντιστοίχου ποσοστοῦ τῶν περισσοτέρων ἐυρωπαϊκῶν χωρῶν.

Κατὰ ταῦτα, ἀτεγκτον προϋπόθεσιν αὐξήσεως τοῦ ποσοστοῦ τῶν ἐπενδύσεων ἀποτελεῖ ἡ μείωσις τῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας καταναλώσεως. Καὶ δικαιολογεῖται μὲν ἡ τάσις αὕτη πρὸς κατανάλωσιν ὡς ἐκ τοῦ χαμηλοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος παρ' ἡμῖν, ἀλλ' εἶναι ἐκ τῶν ἀνωτέρω προφανές ὅτι, ἐφ' ὅσον δὲν περιορισθῇ ὅπωςδήποτε ἡ κατανάλωσις πρὸς ἐξοικονόμησιν νέων πόρων πρὸς ἐπένδυσιν, εἶναι ἄσκοπον ὅσον καὶ ψευδὲς νὰ ὁμιλῶμεν συνεχῶς περὶ ταχείας βελτιώσεως τοῦ βιωτικοῦ ἐπιπέδου καὶ παρακολουθήσεως τῆς συντελουμένης εἰς τὰ γειτονικὰ κράτη προόδου. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς χώραν ὅπου σοθεῖ ἡ ἀνεργία καὶ ὑποαπασχόλησις ἐπιβάλλεται νὰ περιορισθῇ προσωρινῶς ἡ κατανάλωσις, ἵνα δι' ἡδυνάμενων εἰς δραχμὰς παραγωγικῶν ἐπενδύσεων καταστῇ δυνατόν ν' ἀπορροφηθοῦν ὅλαι αἱ διαθέσιμοι ἐξωτερικαὶ πιστώσεις καὶ πολλαπλασιασθοῦν οὕτω αἱ εὐκαιρίαι ἀθρόας καὶ ἀποδοτικῆς ἀπασχολήσεως τῶν ἐργαζομένων, ἐπείγει νὰ δημιουργηθοῦν διὰ νομοθετικῶν μέτρων καὶ τῆς ὁλης τοῦ Κράτους πολιτικῆς αἱ κατάλληλοι συνθήκαι διὰ τῶν ὁποίων ἀφ' ἐνὸς θ' ἀποθαρρυνθῇ ἡ ἤδη ἰσχυρὰ ροπὴ πρὸς κατανάλωσιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ περιορισθοῦν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς αἱ οὐδόλως ἢ ὀλιγώτερον παραγωγικαὶ δαπάναι, προωθουμένων τῶν περισσώτερον καὶ ταχύτερον ἀποδοτικῶν ἐπενδύσεων.

Εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τομέα, ὁ περιορισμὸς τῆς καταναλώσεως μὲ σκοπὸν ἔπεν· δύσεως, ἀποτελεῖ τὴν ἀποταμίευσιν, ἥτις ἐν τῇ οὐσίᾳ δὲν εἶναι παρὰ μία ἀναβολὴ τῆς καταναλώσεως δι' εὐθετώτερον χρόνον. Ἡ ἀποταμιευτικὴ βούλησις ἐνισχύεται ὅταν αἱ γενικαὶ καὶ οἰκονομικαὶ συνθήκαι ἐπιτρέπουν τὴν πρόβλεψιν ἀσφαλείας τοῦ ἀποταμιευομένου κεφαλαίου ὡς καὶ τὴν ἱκανοποιητικὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ. Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο πρέπει νὰ σημειωθῇ ἡ ἐπιτυχία τῆς αὐξήσεως τοῦ ἐπιτοκίου καταθέσεων. Ἐντὸς τοῦ τελευταίου διμήνου Μαΐου—Ἰουνίου αἱ παρὰ Τραπεζίαις καταθέσεις καθ' ὅλην τὴν χώραν ηὐξήθησαν κατὰ 470 ἑκατ., ἔναντι 177 μόνον τοῦ ἀντιστοίχου διμήνου 1955. Οὕτω τὸ σύνολον τῶν καταθέσεων ἀνῆλθεν ἀπὸ 5.505 εἰς 5.975 ἑκατ. δραχ., ἐπαρκὲς ἤδη ἵνα καλύπτῃ ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς ἀγορᾶς, ὥστε ἡ χρηματοδότησις τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος νὰ γίνεται μόνον διὰ τὰς ἐποχικὰς ἀνάγκας. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀναβίωσις τῆς ἀσφαλείας τοῦ κλάδου ζῆς, ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ διατιθεμένου ἀσφαλίστρου ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ὡς ἔχει καὶ ἀλλαχού θεσπισθῇ καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως εἰς τὰς σχετικὰς ἀσφαλιστικὰς συμβάσεις τῆς ρήτρας συναλλάγματος ἢ καὶ χρυσοῦ θέλει ἐπιφέρει οὐσιώδη περιστολὴν τῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν, ἐνῶ θὰ προσφέρῃ εἰς τὴν οἰκονομίαν πρὸς ἐπένδυσιν μεγάλα ποσὰ μακρᾶς προθεσμίας. Τέλος, κάθε φορολογικὴ διάταξις ἡ ὁποία προσανατολίζει τὸ κτῶμενον εἰσόδημα πρὸς ἐπένδυσιν καὶ ἀποτρέπει ἀπὸ τὴν κατανάλωσιν θέλει ἐπιφέρει τὴν ἐπιζητούμενην αὐξήσιν τῶν μὴ πληθωρικῶν δραχμῶν πρὸς τόνωσιν τῶν ἐπενδύσεων, ὡς εἶναι αἱ διευκολύνσεις αὐτοχρηματοδοτήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ ἐπιτάχυνσις τῶν ἀποσβέσεων τῶν ἐγκαταστάσεων, καὶ ἡ ἐπικερφῆς φορολογία νεοσυστάτων ἐπιχειρήσεων.

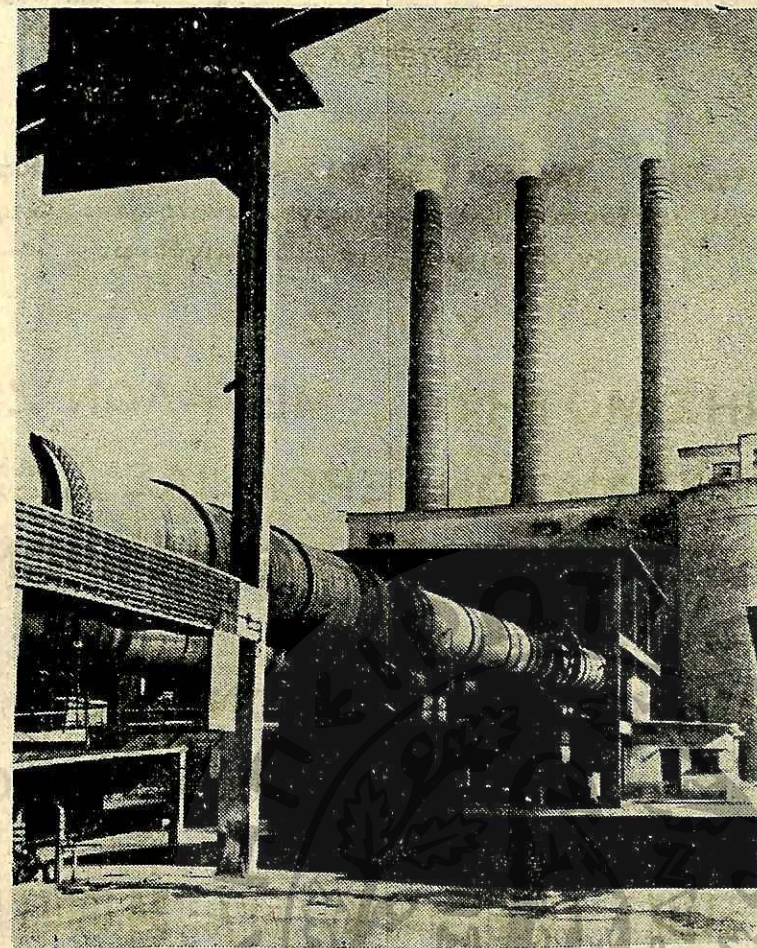
Ἐξ ἄλλου εἰς τὸν δημόσιον τομέα ἡ διασφάλισις προσθέτων μὴ πληθωρικῶν δραχμῶν πρὸς αὐξήσιν τῶν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων θέλει προέλθῃ ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς ὑπὲρ τοῦ Κράτους ἢ τῶν ὁργανισμῶν φορολογίας, ἥτις ἔχει χαρακτηρὰ «ἀναγκαστικῆς ἀποταμιεύσεως». Αὕτη λαμβάνει εἰς τὰ σύγχρονα κράτη μεγάλα διαστάσεις, εἰς βάρος τῆς ἰδιωτικῆς ἀποταμιεύσεως, ἐφ' ὅσον αὐξάνουν ὁλοὲν αἱ φορολογίαι, τὰ δὲ ὑπὲρ τῶν ὁργανισμῶν, ὅπως τὸ Ι.Κ.Α., διαθέσιμα ἀνέρχονται συνεχῶς εἰς μεγαλείτερα ποσὰ, δυνάμενα νὰ εἰσφέρουν σημαντικῶς εἰς τὴν χρηματοδότησιν τῆς παραγωγῆς. Ἀφ' ἑτέρου καὶ κυρίως ἡ αὐξήσις τῶν ἐπενδύσεων θέλει προέλθῃ διὰ τῆς εἰς τὸν δημόσιον τομέα, ὅπως καὶ εἰς τὸν ἰδιωτικόν, ἀνασχέσεως καὶ περιορισμοῦ τῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωσιν. Ὡς ἀνέφερε καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Νομισματικὴν Ἐπιτροπὴν πρέπει νὰ γίνῃ συνειδήσις ὅτι διὰ νὰ γίνουν ἔργα πρέπει νὰ συγκρατηθοῦν αἱ συνεχιζόμεναι αὐξήσεις εἰς τὰς πάσης φύσεως καταναλωτικὰς δαπάνας τοῦ δημοσίου καὶ εἰς τὴν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ ποικίλας μορφᾶς ἀσκηθεῖσαν «πολιτικὴν καταναλώσεως». Ἡ αὐξήσις τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν τοῦ δημοσίου, ὅχι μόνον διὰ τὴν ἀμυναν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλας κατευθύνσεις, οἱ πολυάριθμοι διορισμοὶ εἰς τὰς πάσης φύσεως ὑπηρεσίας καὶ ὁργανισμούς, ἡ σπάταλος διαχείρισις τῶν ἐσόδων τῶν πολυαριθμῶν ταμείων καὶ ὁργανισμῶν ἀνευ οἰκονομικοῦ ὑπολογισμοῦ, ἡ ἐνθάρρυνσις ἀντὶ τοῦ θετικοῦ περιορισμοῦ τῶν ἰδιωτικῶν δαπανῶν δι' οἰκοδομὰς, ἡ πολιτικὴ συγκεντρώσεως γεωργικῶν προϊόντων καὶ στηρίξεως ἀντιοικονομικῶν τιμῶν, ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν ἐκδηλώσεις τῆς γενικωτέρας πολιτικῆς εὐνοίας, ἀντὶ τοῦ ἐπιβαλλομένου συνειδητοῦ περιορισμοῦ τῶν καταναλωτικῶν, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὰς παραγωγικὰς δαπάνας.

Α. Π. Κ.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ

“ΤΙΤΑΝ,”

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΙΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑ

Οἱ τρεῖς νέοι περιστροφικοὶ κλίβανοι τοῦ Ἐργοστασίου
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ:

- 1) Ἐμπορίου. Τύπου Portland
- 2) Portland, βάσει κανονισμῶν B.S.S. 12)1947, A.S.T.M. καὶ Γερμανικῶν.
- 3) Λευκὰ Τσιμέντα, τύπου Portland B.S.S. 12)1947.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ:

Ὁδὸς Λαγαιτσανίου 8, ΑΘΗΝΑΙ, Τηλέφ. 27.517, 30.405, 36.379, 22.736.

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ: ΕΛΕΥΣΙΣ Τηλέφ. 076.592, 076.691, 076.687

ΑΠΟΘΗΚΑΙ: 1) Ἀθηνῶν, Ἐρμού 139, Τηλέφ. 52.203

2) Πειραιῶς, Ἀγεμεσίου 6, Τηλέφ. 44.401

Ἀντιπρόσωποι εἰς ὅλας τὰς Πόλεις τῆς Ἑλλάδος

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ 1929

Ἡ Ἀγροτική Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος διενεργεῖ ἀσφαλίσεις
ἐπὶ τῶν προϊόντων καὶ τοῦ γεωργοκτηνοτροφικοῦ κεφαλαίου
τῶν ἀγροτῶν, κατὰ τῶν κινδύνων:

ΧΑΛΑΖΗΣ

ΘΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΖΩΩΝ

ΑΤΥΧΗΜΑΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ γεωργικῶν
ἐκμεταλλεύσεων

ΠΥΡΟΣ - ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Ἐπίσης ἀσφαλίζει τὰ

ΣΩΜΑΤΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ

ΣΠΟΓΓΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

ΕΙΔΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ ΔΡΧ. 34.000.000

Διεύθυνσις γραφείων : ΑΘΗΝΑΙ - ὁδὸς Ἀκαδημίας 23

ΤΗΛΕΦ. {

616.144

616.147

613.908

614.263